

Utorak, 26. maj 2005.
Svedok Obrad Stevanović
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.00 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro jutro, generale.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dobro jutro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakva saznanja imate o ubistvima civila u Mitrovici (Mitrovica) 15. maja 1999. godine?

SUDIJA ROBINSON: Ne dobijamo prevod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li je sada u redu?

SUDIJA ROBINSON: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, koja saznanja imate o ubistvima civila u Mitrovici 15. maja 1999. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Poznato mi je da je tog dana u Mitrovici izvršeno ubistvo, mislim, dva, tri civila od strane pripadnika rezervnog sastava Jedinica za specijalne operacije. Taj slučaj je po mojim saznanjima najpre identifikovan kao slučaj sa "nn" izvršiocima, a kasnije operativnim policijskim radom identifikovani su izvršioци i protiv njih je podignuta krivična prijava, a oni su uhapšeni i predati nadležnim sudskim organima.

SUDIJA ROBINSON: Generale, da li ste vi bili tamo?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ne.

SUDIJA ROBINSON: Ne. U redu. Onda morate to i da kažete. Morate da nam kažete kako ste dobili te informacije i onda ćemo da znamo tačno koju težinu tome da pridamo. To i gospodin Milošević zna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte tabulator 171. Da li se u njemu nalazi ova krivična prijava o kojoj govorite? Krivična prijava ... Vi kažete da se ubistvo dogodilo 15. maja, da je konstatovano da je izvršilac nepoznat i da je kasnije otkriveno ... Da li se vidi da je krivična prijava 19. maja, znači ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, vidi se u ovom tabulatoru 171 da je aktom SUP-a u Kosovskoj Mitrovici krivična prijava dostavljena Okružnom javnom tužiocu 19. maja, a u nastavku se vidi i krivična prijava, odnosno kopija same krivične prijave na nekoliko strana, odnosno, konkretnije, na pet strana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S obzirom da se to dogodilo 15., a već krivična prijava 19. maja, to praktično znači u roku od ta četiri dana je otkriven izvršilac i podnete krivične prijave.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, vrlo brzo je otkriven izvršilac i vrlo brzo je podneta krivična prijava.

TUŽILAC NAJS: Mislim da za ovaj dokument nemamo prevod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se nalazi takođe i rešenje o pritvoru.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. U nastavku tog istog tabulatora se nalaze dva rešenja o pritvoru ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću i generale, molim vas sačekajte. Mi nemamo prevod tog dokumenta. Moramo da vidimo šta ćemo da radimo u tom slučaju.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, koliko stranica ćete da koristite iz ovog neprevedenog dokumenta?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa može da se stavi na grafoskop prva rečenica krivične prijave, a onda ne mora da ide ovaj opis krivičnog dela i tako dalje, već iza toga u istom tabulatoru je rešenje o pritvoru, gde piše ... Gde je na uobičajenom formularu policijskom ...

SUDIJA ROBINSON: U redu. Onda molim da se prva stranica stavi na grafoskop.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, generale, rekli ste da je događaj bio 15. maja, a koji je datum na krivičnoj prijavi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na krivičnoj prijavi se vidi ovde gde pokazujem, datum 19. maj 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kome je upućena krivična prijava?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Okružnom javnom Tužilaštvu, Kosovska Mitrovica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je uputio tu prijavu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sekretarijat za unutrašnje poslove, Kosovska Mitrovica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su ovde optuženi navedeni?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesu. Protiv Veselinović Gorana, i dva, Todosijević Dragana, a vidi se da su obojica u

prитvoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Iz prijave se vidi da su već uhapšeni i da je tada podneta krivična prijava kad je to rasvetljeno.
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u nastavku ...
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U nastavku se vidi da su izvršili krivično delo ubistva iz člana 47, tačka 2 ... Stav 2, tačka 6 KZ Republike Srbije na taj način što su oko 17.00 u ulici Ive Andrića ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro...
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... dobro, ne moramo da idemo u detalje. Recite da li se u ovom tabulatoru nalazi i rešenje o pritvoru?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li možete da ga stavite na grafoskop?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to uobičajeni formular za donošenje tog rešenja?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovo rešenje je doneo takođe Sekretarijat unutrašnjih poslova u Kosovskoj Mitrovici 17. maja, a vidi se da se određuje pritvor protiv ove dvojice izvršilaca krivičnih dela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. I za krivično delo šta piše? Koje krivično delo?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Za krivično delo ubistva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Isto takvo je i ovo sledeće

rešenje pa ga zbog toga nećemo stavljati na grafoskop. Je l' ono ima svoje potpise, broj ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ima sve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... datum i sve drugo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, ima potpise izvršilaca dela da su ovo rešenje primili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da su primili rešenje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Znači 15. se desilo, 17. su već uhapšeni, a 19. podneta krivična prijava.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta znate o ubistvu civila u Orahovcu (Rahovec) od 9. maja 1999. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Takođe sam informisan da je tog dana izvršeno ubistvo najmanje dva civila, a kasnije kada je delo rasvetljeno, obavešten sam od Sekretarijata u Prizrenu (Prizren) da su izvršioци tog dela jedan pripadnik aktivnog sastava i jedan pripadnik rezervnog sastava policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možete li da stavite ovu krivičnu prijavu na grafoskop?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ta dva ubistva su se desila 9. maja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da su se oba desila 9. maja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Krivična prijava je podneta 15. maja.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, ali ova krivična prijava je

podneta, kao što se vidi ...

TUŽILAC NAJS: Koji je broj tabulatora?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 173.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: 173, jeste.

SUDIJA ROBINSON: Tabulator 173 nema prevod.

TUŽILAC NAJS: Mislim da će biti jako teško da radimo sa ovim dokumentima. Prvo, ne znam šta optuženi pokušava da dokaže putem tih dokumenata.

SUDIJA ROBINSON: Ja sam to i hteo da ga pitam. Gospodine Miloševiću, na šta se ovo odnosi? Da li hoćete da pokažete da je policija radila kako treba, da je sprovedila istrage, hapšenja ili se to odnosi na neki konkretan incident iz optužnice?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Upravo hoću da pokažem na osnovu ovih dokumenata da je policija efikasno radila, jer vidite da je razlika između izvršenja dela i otkrivanja počinitelaca samo po par dana. Drugo, da se ovde radi o počiniocima koji su bili pripadnici policije, dakle, da, s obzirom na tako kratak rok otkrivanja, očigledno nikakvog oklevanja nije bilo kod policije da nastupa po zakonu i kad su u pitanju njeni pripadnici. Da vam skrenem pažnju da je sredina maja 1999. godine, u jeku agresije NATO i sukoba sa OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves). Dakle, u jeku svih tih okolnosti, policija radi vrlo efikasno. Inače, juče ste odbili da uvrstite one predmete koji se tiču bombardovanja NATO mosta u Lužanima (Lluzhane). Ja imam još samo jedan razlog da vam dodam za potrebu da se to uvrsti. Tu se vidi da je policija potpuno identično vršila uviđaj i kad je reč o zločinima koje je izvršio NATO pakt i kad je reč o bilo kakvom drugom zločinu. Potpuno se jasno vidi šema po kojoj policija radi u vršenju uviđaja i svih radnji koje su vezane za vršenje zločina. Dakle, ne samo to da niko nije optužio NATO za te zločine, nego i da se vidi i da je šema policije bila sasvim ista u pogledu postupanja kod svih

krivičnih dela, pogotovo ovih sa smrtnom posledicom.

SUDIJA ROBINSON: Ja sam to onda shvatio kao zahtev da se to ponovo razmotri. Navikli smo da takvi zahtevi dolaze od Tužilaštva, ali imaćemo to u vidu. Ipak, sada nećemo o tome da donesemo odluku. Sada znamo zašto izvodite ove dokaze. Koje je vaše sledeće pitanje što se tiče tabulatora 173 koji nije preveden? Molim da se to stavi na grafoskop, taj deo dokumenta na koji se pozivate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imate li dokument pred sobom, generale?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: On je upravo na grafoskopu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To je krivična prijava.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, protiv nepoznatog počinioca, jer se 15. maja, dakle, nije znalo ko je počinilac tog dela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta se vidi iz ovih spisa dalje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dalje se ... Sledeći dokument je izveštaj kao dopuna krivične prijave iz kojeg se vidi da je delo rasvetljeno i da su počinioci otkriveni. I to mogu staviti na grafoskop. Dakle, ovde je datum 21. maj ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači šest dana posle krivične prijave protiv nepoznatog?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' piše ovde da je ovo dopuna krivične prijave?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Piše: "Izveštaj kao dopuna krivične prijave", dakle, one prethodne krivične prijave.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: I vidi se, naravno, da je delo rasvetljeno i da se ova dopuna odnosi na Petković Bobana i Simić,

mislím, Đorđa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: A u nastavku se vidi da su oni izvršili ono prethodno registrovano krivično delo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S tim što dalje u ovom tabulatoru se nalaze rešenja o pritvoru ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, dalje se nalaze rešenja za obojicu izvršilaca o pritvoru i nalog upravi zatvora za prijem u zatvor. Ovo je jedno rešenje o pritvoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Oba su identična ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Oba su identična ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... i po formi i po sadržini.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: I ovo su, takođe, dva naloga upravi zatvora za prijem ovih lica u zatvor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A koja su vaša saznanja o ubistvu civila u Žegri (Zheger) kod Gnjilana (Gjilan)?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Takođe sam imao saznanja iz dnevnog informisanja o tom ubistvu, a reč je o ubistvu dva civila. Mislím da je dva civila, a izvršioi tog dela su pripadnici Vojske Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se u tabulatorima 175 i 176 nalaze dokumenta koja se tiču postupanja vlasti u vezi sa tim događajima?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nalaze se. U tabulatoru 176 je krivična prijava i rešenja o određivanju ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice), izvolite.

TUŽILAC NAJS: Mi idemo jako brzo i spomenut je sledeći dokument, ali, koliko sam shvatio, 174 uopšte nije uveden. Prešli smo odmah

na 175.

SUDIJA ROBINSON: Da, to sam i ja tako shvatio.

TUŽILAC NAJS: Hvala vam. Želim da ponovim očigledno, a to je da bez obzira što se ovi izveštaji ne bave suštinom optužbi, ako ću ja njima da se pozabavim kako treba, moram da imam i prevode da bih mogao dobro da ih proučim. Ja ću da se trudim koliko god mogu, ali ne znam da li ću moći da na zadovoljavajući način unakrsno ispitujem na osnovu ovih dokumenta.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Mi ćemo time da se pozabavimo kada za to dođe vreme, ali ne želimo da vas oštetimo ni na koji način, gospodine Najs.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u tabulatorima 175 i 176, samo tabulator 176 da uzmemo jer 175 je samo informacija ... U tabulatoru 176 je ceo jedan zbir dokumenata. Molim vas objasnite šta oni predstavljaju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prvi dokument u ovom tabulatoru je akt SUP-a u Gnjilanu u prilogu kojeg se dostavlja krivična prijava Vojnom javnom tužiocu u Prištini (Prishtine).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koji je datum?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Datum ovog akta je 2. april, a krivična prijava je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kada se desilo to ubistvo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: A ubistvo se desilo 31. marta 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Budite ljubazni, stavite na grafoskop redom ove dokumente, samo objasnite o kojim se dokumentima radi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam da li dobro ovo

postavljam na grafoskop jer nemam sliku na ekranu. Dakle, ovo je akt SUP-a u Gnjanu od 2. aprila koji je upućen vojnom javnom tužiocu u Prištini, a u prilogu ovog akta dostavlja se krivična prijava protiv izvršilaca krivičnog dela ubistva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Na sledećoj stranici je šta? Šta je sledeći dokument u ovom tabulatoru?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sledeći dokument je krivična prijava koja je dostavljena u prilogu ovoga dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je isto na ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Isto sekretarijatu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... na uobičajenom formularu ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na uobičajenom formularu, datum je 1. april i krivična prijava protiv poznatih izvršilaca za krivično delo ubistvo. Ona ima nekoliko strana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su tu navedeni svi koji su uključeni u istragu i osumnjičeni za to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Navedeni su izvršioci ovog krivičnog dela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: I, naravno, žrtve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ova krivična prijava posle toga ima ukupno četiri strane.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su tu navedeni svi podaci do kojih je policija došla i koji se šalju uz krivičnu prijavu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svi uobičajeni podaci koji

se unose u krivičnu prijavu o okolnostima događaja i o izvršiocima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Šta se nalazi posle krivične prijave? Ovde postoje, kao što vidimo, pet rešenja, kopije originala pet rešenja o pritvoru.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pet rešenja zbog toga što je reč o pet identifikovanih izvršilaca krivičnih dela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: I ovo rešenje je takođe na istom uobičajenom obrascu i za svako pritvoreno lice pojedinačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ovde u ovoj rubrici "zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršeno krivično delo", svuda stoji ubistvo.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Generale, kako objašnjavate ova navedena nezakonita dela koja su izvršili pripadnici policije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, policija je postupala nezavisno od toga ko je izvršilac, a sasvim je sigurno da su ova krivična dela koja su izvršili pripadnici policije ekscesni slučajevi, odnosno slučajevi koji su izvršeni ili su se desili van svakog plana, van svakog naređenja i van svakog stava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A kako se policajci, kako se u policiji, vi ste tada bili tamo, reagovalo na krivična dela koja bi izvršili policajci?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na svako krivično delo se reagovalo maksimalno brzo, a posebna pažnja je posvećivana krivičnim delima sa kojima su u vezu dovođeni pripadnici policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakav je bio odnos rukovodstva

policije i rukovodstva države u pogledu odnosa prema krivičnim delima na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Uvek i na svakom mestu bilo je potpuno jasno da je stav i nalog i državnog i policijskog vrha da se sva nezakonita dela rasvetljavaju maksimalno brzo, da se izvršioči pronađu i da se predaju nadležnim pravosudnim organima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi da li je bilo pritisaka na policiju i druge organe koji su pokretali postupke protiv počinilaca ovih navedenih dela iz redova policije, dakle, govorim samo o tome, kako su državni organi reagovali na te pritiske?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Meni je samo poznat jedan pritisak i on se dovodi u vezu sa ubistvom one porodice koju sam juče pomenuo, a reč je o porodici Bljakćori (Blakcori). Tu je policija imala jedan relativno visok nivo pritiska da se ti policajci puste iz pritvora zbog tvrdnje i zbog uverenja građana Kosova Polja (Fushe Kosove) da oni to nisu izvršili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li je policija izašla u susret tom pritisku, iako je, kažete, uverenje bilo građana da oni to nisu izvršili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, oni su zaista insistirali na tome da oni to nisu izvršili, međutim mi smo imali ozbiljne dokaze da su oni to zaista izvršili i pored činjenice da su građani Kosova Polja uputili peticiju predsedniku republike. Policija nije udovoljila takvom zahtevu građana i oni su ostali u pritvoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li vi imate ikakve podatke, samo načelno da vas pitam, pošto ćemo to morati, izgleda, da ustanovljavamo, kako su tekli ti postupci kad je policija završila posao, znači izvršila hapšenje, podnela krivične prijave, kod sudova?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja zaista nisam to pratio na detaljan način. Vidi se ovde da je većina ovih dela ili nekoliko od ovih dela, da su izvršena u toku maja meseca. Ja sam već od 25., 26.

maja se pripremao za pregovore u Kumanovu i za neke svoje lične obaveze, tako da do 20. juna praktično sam se bavio samo pitanjima vezanim za Kumanovski sporazum (Kumanovo Military-Technical Agreement). A kasnije, kao što znate, policija se povukla sa Kosova, izgubljena je mesna i stvarna nadležnost i policije i sudova i rad na tom pitanju je nešto usporen, a ja, kao što sam juče rekao, zasada znam pouzdano da je ovaj prvi predmet koji smo juče objasnili, u toku pred nadležnim sudovima u Srbiji, a verujem da su i ostali u toku ili su završeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Teški predmeti kao što su ubistva obično traju dugo, bitno je da li su oni živi, odnosno da li ...
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da li se na njima radi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... se na njima radilo u vreme kada je to potpadalo pod nadležnost vlasti u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson (Robinson), ja samo da vam skrenem pažnju u vezi sa vašom konstatacijom jučerašnjom o tome da treba da ustanovimo šta se sve desilo u sudovima, da je ekspert gospodina Najsa koji je ovde svedočio, ja imam stranicu koju mi je izvukao profesor Rakić iz njegovog izveštaja. To je stranica Q2908346, znači ekspert Tužilaštva za ustavno-pravna pitanja, pod tačkom 409 u tom izveštaju na pitanje: "Da li bi predsednik Savezne Republike Jugoslavije mogao pozvati Vojni sud na odgovornost u slučaju da Vojni sud nije vodio postupak, zbog kršenja ratnog ili domaćeg prava", odgovor je negativan. "Sudovi, pa i vojni sudovi su nezavisne institucije i uživaju imunitet za svoje radnje." Dakle, to je stav suprotne strane ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, o čemu se ovde radi? Izgleda da držite govor?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne, ja sam vam samo citirao, samo sam citirao ustavnog eksperta druge strane u vezi sa vašom opaskom da je potrebno dokazivati šta su sve sudovi uradili po ovim pitanjima,

ovde.

SUDIJA ROBINSON: Nećemo sada da se bavimo pravnim argumentima. Nastavite sa ispitivanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu, gospodine Robinson. Recite mi, generale, da li su pripadnici međunarodnih snaga na Kosovu i Metohiji učestvovali kao izvršioци u događajima sa smrtnom posledicom ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prema mojim saznanjima ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... o čemu vi znate.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prema mojim saznanjima koja imam neposredno dok sam bio u Prištini za vreme sprovođenja Kumanovskog sporazuma, meni je poznat najmanje jedan slučaj, a u dokumentaciji ovoj ima i znatno više događaja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da li se ti događaji nalaze u tabulatorima od 195 do 201?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to su ti događaji. Meni je poznat ovaj događaj iz tabulatora 196 neposredno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To vam je neposredno poznat događaj?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta se tada dogodilo? Znači vi ste bili na neki način neposredno vezani za to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam u periodu, kao što je poznato, od ...

SUDIJA BONOMI: Mogu li ja da pitam u čmu je relevantnost ovoga budući da izgleda da govorimo o periodu nakon 1999. godine?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Relevantnost je u tome da se uporedi.

Dakle, ako se desi da policajac, naš, ubije nekoga, on se odmah hapsi i predaje sudu, a očigledno ako se desi da pripadnik međunarodnih snaga ubije nekoga, onda on ne odgovara nikome. Pretpostavljam da je relevantno. Ako je nerelevantno, onda vi samo to kažite.

SUDIJA ROBINSON: Nije relevantno. Pređite na sledeću temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Robinson. Generale, kako se NATO agresija odrazila na nastojanja policije i, uopšte, državnih vlasti da postupaju zakonito, da spreče nezakonita dela na svim stranama, da istraže i procesuiraju svaki slučaj nezakonitog ponašanja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Agresija NATO, ponoviću, je imala negativan uticaj na efikasnost i efektivnost rada policije po svim pitanjima, a posebno po ovim pitanjima kada postoji događaj sa smrtnom posledicom gde je potrebno izaći na lice mesta, preći određeni put u uslovima kada svako policijsko vozilo može biti meta bombardovanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se uprkos toj činjenici policija ponašala, po vašoj oceni, dovoljno profesionalno, efikasno, znači, uprkos izlaganju života opasnosti, da sve ove radnje obavi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policija se upravo tako ponašala i bilo je slučajeva da policajci poginu ili da budu ranjeni prilikom obavljanja ovakvih službenih radnji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite, generale, kako se gubitak mogućnosti da policija radi na području Kosova i Metohije u funkciji daljeg rasvetljavanja zločina koji su evidentirani i procesuirani i tako dalje, kako se taj gubitak te mogućnosti odrazio na rasvetljavanje ovih bezbednosnih događaja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Gubitak jurisdikcije praktično je zaustavio ozbiljan rad na ovih 1.500 predmeta koje smo više puta pominjali, ali ti predmeti se nalaze u nadležnim sekretarijatima za unutrašnje poslove, u njima se nalazi dovoljno materijala i dokaza

da se svaki konkretan slučaj i danas može nastaviti i izvesti do kraja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite da li su ove međunarodne snage pokušale bar da koriste ili koristile dokumentaciju policije u rasvetljavanju događaja sa smrtnom posledicom?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, već neko vreme želim nešto da kažem o vašem tumačenju odgovornosti po članu 7(3). Odgovornost po članu 7(3), po mom mišljenju, odnosi se na krivična dela za koja ste vi optuženi. Na primer, tačka 1 tereti vas za deportaciju, tačka 2 za druga nečovečna dela, tačke 3 i 4 za ubistvo. Odgovornost po članu 7(3) znači da ste vi u vezi sa tim tačkama optužnice imali položaj nadređenog, da su počinjeni zločini, a da vi niste preduzeli nužne i razumne mere da sprečite počinjenje takvih dela ili da njihove počinioce kaznite. Prema tome, dokazi koji se odnose uopšteno na ponašanje policijskih snaga i koji pokazuju da su policijske snage, uošteno govoreći, pravilno postupale, istraživale zločine i hapsile počinioce, nisu od velike pomoći kada je reč o optužbama za koje se vi teretite po članu 7(3) jer ta odgovornost proizlazi i odnosi se na krivična dela za koja se vi teretite u ovoj optužnici. Ako vi pokažete da je policija imala istorijat, odnosno jednu kulturu pravilnog izvođenja istraga i pravilnog ponašanja, to može u izvesnoj meri da bude relevantno i vi možete onda od nas da zatražite da mi iz toga izvučemo nekakav zaključak. Međutim, to nije od centralne važnosti za vašu odgovornost po članu 7(3). Želeo bih o tome isto tako da saslušam i gospodina Keja (Kay) i gospodina Najsa.

ADVOKAT KEJ: Krivična odgovornost po članu 7(3) za postupke i dela podređenih. Naravno, ta odgovornost usko je vezana za tačke optužnice i Pretresno veće će sigurno da pogleda tačke optužnice da vidi kako je odgovornost optuženog povezana sa njima. Međutim, ukoliko se zaključi da zločini jesu počinjeni, a koji se spominju u tim tačkama, ako optuženi bude u stanju da pokaže da je postojao jedan uopšten sistem koji je funkcionisao, ustavni,

zakonski i ako bude razumno verovati, u svetlu činjenica koje je on tada znao da je taj sistem pravilno postupao i pravilno funkcionisao, onda se, po našem mišljenju, on ne može držati krivično odgovornim za zločine koje su na terenu počinili drugi. Dakle, ako je on preduzeo najbolje korake i najbolje mere da osigura zaštitu civilnog stanovništva.

SUDIJA ROBINSON: Zato jer sistem funkcioniše?

ADVOKAT KEJ: Da, zato jer sistem funkcioniše. Jer svi moraju da prihvate da se zločini mogu počinuti, a onda je dužnost Vlade da uvede pravilnu proceduru i pravilan sistem, kako bi se civilno stanovništvo zaštitilo. I ukoliko on može da pokaže da je taj sistem funkcionisao na osnovu ustava i da je, koliko je on znao, pravilno funkcionisao, bilo bi nerazumno od njega očekivati da je bio u stanju da spreči zločine koji su počinjeni.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Kej. Želite li vi nešto da kažete, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Ne, ne želim.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, postaviću vam sada par pitanja u vezi sa asanacijom. Pojam asanacije terena se dovodi u vezu sa postupanjem sa smrtno stradanim licima. Šta je to asanacija terena, odnosno asanacija bojišta? Da li možete samo kratko da kažete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Asanacija bojišta je poznat vojni pojam za koji se možda u drugim jezicima koriste neki drugačiji termini. Pojam asanacija najkraće rečeno podrazumeva zakonito sahranjivanje leševa posle borbi, zatim uklanjanje životinjskih leševa, uklanjanje ili raščišćavanje prostora od minsko-

eksplozivnih, radioaktivnih, hemijskih sredstava, kao i raščišćavanje zarušenih komunikacija. Naravno, cilj je da se zaštiti zdravlje, život i bezbednost ljudi i da se obezbedi slobodno i bezbedno kretanje ljudi po komunikacijama i po prostoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ovde u tabulatoru 88 je jedna strana iz Vojne enciklopedije koja je izdata 1970. godine gde se pod odrednicom "asanacija bojišta" nalaze gotovo dva stupca objašnjenja te reči, odnosno tog pojma.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Izvinjavam se, nisam čuo broj tabulatora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 88. Dakle, ovo je Vojna enciklopedija koja je izdata 1970. godine, tom I, strana 266.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Pronašao sam taj tabulator. I to je praktično kopija ove 266. strane Vojne enciklopedije iz 1970. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li tu piše otprilike ovo šta ste vi objasnili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Piše opširnije, ali mislim da je suština u ovome šta sam ja rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Asanacija bojišta, od latinskog, u zagradi *sanus*, zdrav, zatvorena zagrada. "Organizovano preduzimanje mera radi uklanjanja leševa, bioloških otpadaka i svega onoga što bi moglo postati izvor zaraznih bolesti na frontu, na prostoru gde se izvode borbena dejstva ili u naseljima." I onda objašnjava osim medicinsko-preventivnih mera, spadaju sve ove ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ostale mere.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... ostale mere. Pominje se da "novom Ženevskom konvencijom (Geneva Conventions) iz 1906. godine, a zatim i pravilnikom druge Haške konvencije (Hague

Convention) 1907. godine obavezne su sve ratujuće strane da posle svake bitke i borbe identifikuju i sahrane poginule, da popišu njihove stvari i da ih pošalju njihovim armijama." Govori o pravilima bolničke službe i tako dalje ... Registracija i tako dalje. E sad mi recite, generale, ovde vidimo kako je to definisano u Vojnoj enciklopediji. Vi ste dali kratko objašnjenje. Kako je policija tokom rata postupala sa ljudskim leševima?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policija je u toku rata, uvek kada je to bilo moguće, preduzimala iste mere kakve bi preduzimala i u miru. To, praktično, znači da u događajima sa smrtnim posledicama u toku rata, policija je praktično preduzimala više od onoga što bi sama asanacija podrazumevala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U kom smislu više od toga?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa u smislu vršenja uviđaja, krim-tehničke dokumentacije, uzimanje otisaka papilarnih linija, radi kvalitetnije identifikacije smrtno stradalih lica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li asanacija znači prikrivanje zločina?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da ne znači.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada mi recite, da li ovi slučajevi koji se pominju, kako su navedeni, prevoženja leševa sa Kosova na teritoriju centralne Srbije, nekoliko stotina kilometara od Kosova i njihovo zakopavanje tamo, potpadaju pod pojam asanacije i da li se uopšte uklapaju u nekakvu praksu policije i vojske u slučaju pronalaženja ljudskih leševa?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Takvi događaji se apsolutno ne uklapaju u pojam "asanacija" i oni nemaju nikakve veze sa pojmom "asanacija" koji sam upravo objasnio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste vi imali bilo kakvo objašnjenje za to? Imate li vi neko objašnjenje za to što se pojavilo tamo ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja lično dugo nisam verovao da je to tačno. Ja nemam nikakvo objašnjenje za to, jer je apsolutno nelogično da neko otkopava već zakopane i evidentirane smrtno stradale ljude i da ih premešta toliko daleko izvan Kosova i Metohije. To je još uvek, po mom mišljenju, jedna velika misterija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ko je mogao da ima motiv da to uradi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svakako da je motiv morao da ima onaj ko je imao nameru da dokazuje navodne zločine i da ih pripisuje državi, a po mom mišljenju nikako onaj ko je želeo da ih prikriva od države, od bilo koga sa strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se pominje Batajnica. Da li prostor u Batajnici ... Vi ste tada bili na visokoj funkciji u policiji, šta je taj prostor u Batajnici? Šta on predstavlja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa tamo gde se nalazi ta masovna grobnica, nalazi se centar specijalnih antiterorističkih jedinica i to je bila baza beogradske Specijalne antiterorističke jedinice. Naravno, u ratu ona nije bila pod kontrolom policije, jer su sve policijske jedinice u ratu koristile rezervne, odnosno više rezervnih lokacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, za vreme rata taj prostor nije koristila policija i nije bio pod njenom kontrolom.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Možda je još značajno da su prve NATO bombe pogodile novosadski centar specijalne jedinice i prištinski centar specijalne jedinice. Nama je bilo potpuno nelogično i neočekivano da batajnički centar specijalne jedinice ne bude pogođen NATO raketama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi kažete da NATO za sve vreme rata nije bombardovao centar policije u Batajnici?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa imate li neko objašnjenje da ... NATO je vrlo mnogo bombardovao Batajnicu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: NATO je pogodio veliko broj MUP-ovih objekata, naravno, najviše bombi, po mom ličnom uverenju, je palo na aerodrom u Batajnici, ali taj centar nije pogođen, iako smo mi računali da će biti pogođen već prvog dana bombardovanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I sve vreme nije gađan?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nikada nije gađan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Postaviću vam nekoliko pitanja koja se tiču krivičnih dela protiv dostojanstva ličnosti i morala. Skrećem vam pažnju da se u tački 5(c), u paragrafu 68, pominju ta dela silovanja i tako, kao praksa koja je, koja je postojala. Želim da pitam generala da li je policija registrovala krivična dela protiv dostojanstva ličnosti i morala i kako je postupala u takvim slučajevima?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policija je registrovala i ta krivična dela, kao, uostalom i sva ostala krivična dela, ne samo na Kosovu i Metohiji, nego uopšte na teritoriji Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se dokumenti u vezi sa ovim delima nalaze u tabulatorima od 177 do 194?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, nalaze se upravo u tim tabulatorima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na žalost, ovde uopšte ne mogu da nađem taj bajnder. Mogao je da sticajem okolnosti sklizne sa ovog, sa ove police, ali, molim vas, ukažite na te dokumente, samo najkraće?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa najkraće ...

SUDIJA ROBINSON: To je bajnder broj 5.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Nisam dobio prevod, izvinjavam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bajnder je broj 5, ali on izgleda nije ni ovde?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tabulator je 177, prvi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja imam zabeleženo ovde da se nalaze u tabulatorima od 177 do 194.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je, znači, nekih 17 tabulatora. Budite ljubazni samo najkraće karakteristike postupaka u vezi sa krivičnim delima protiv dostojanstva ličnosti i morala, kako je postupala policija u tim slučajevima, šta je činila?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U tabulatoru 177 ... Da li možda mogu da nastavim, izvinjavam se.

SUDIJA ROBINSON: Da, možete.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Hvala. Dakle, u tabulatoru 177 nalazi se pregled krivičnih dela protiv dostojanstva ličnosti i morala izvršenih tokom ... Od 18. jula 1998. godine do 31. maja 1999. godine. Takvih dela ukupno ima 17. Misli se, naravno, na Kosovo i Metohiju...

SUDIJA KVON: Generale, da li biste, pre svega, mogli da kažete ko je napravio ovaj rezime? Ko je autor?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ovaj sažetak dolazi iz Ministarstva unutrašnjih poslova, a u nastavku tabulatora je predmet za svaki od ovih događaja.

SUDIJA KVON: Izvolite, nastavite.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle, u ovom pregledu je navedeno, da ponovim, ukupno 17 događaja u ovom periodu koji sam pročitao, a u nastavku, od tabulatora 178, za svaki od tih događaja postoji bar po jedan dokument i ono što bih možda mogao da kažem, za sve vreme boravka na Kosovu mi nismo imali informaciju niti utisak da se dela ove vrste dešavaju učestalije nego što je to uobičajeno za republiku. Dakle, nisu prosto padala u oči kao dela koja se dešavaju učestalije nego uobičajeno. A po svakom od ovih događaja policija je preduzela odgovarajuće mere, sve do identifikacije izvršilaca i do podnošenja krivičnih prijava, naravno, ukoliko su oni pronađeni, a u velikom broju slučajeva jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se govori o seksualnom zlostavljanju ... Pod tačkom "C" koju sam citirao, odnosno tačka 568c, seksualno zlostavljanje kosovskih Albanaca, naročito žena od strane snaga SRJ i Srbije, uključujući seksualno zlostavljanje u paragrafima 57 i 63. U paragrafu 57 kaže da su zastrašivani, maltretirani, seksualno zlostavljani ... Dalje se ne pominje. Pominje se kako su seksualno zlostavljani i u paragrafu 63 pominje se, takođe, da su seksualno zlostavljani. Dakle, generale, da li ovo šta piše ovde, na bilo kakav način može da bude tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prema mojim saznanjima i prema dokumentaciji MUP-a, to ne bi moglo da bude tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte sada ...

SUDIJA ROBINSON: Šta ste pitali svedoka? "To može da bude tačno", sa čim je to u vezi? Šta je "to"?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: U vezi sa citatom ...

SUDIJA ROBINSON: Mislite na navode u optužnici?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: U vezi sa citatom koji sam mu pročitao iz tačke 5 gde kaže seksualno ... "Snage SRJ i Srbije su vršile seksualno

zlostavljanje". Mislim ta je tvrdnja neverovatna, naravno, ali ja pitam generala da kaže da li to može biti tačno.

SUDIJA ROBINSON: Pitanje je besmisleno. Tu se nalazi jedan dug niz navoda i pitati ga da li je to tačno i on onda odgovori na to "da", nije od pomoći. Vi njega treba da pitate o konkretnim incidentima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nema ovde nijednog konkretnog incidenta za koji mogu da ga pitam. Ovde se samo pominje seksualno zlostavljanje. A on je izneo podatke o tome koliko je krivično gonjeno počilaca takvih krivičnih dela. Generale, molim vas pogledajte, znači, ovaj tabulator 177, 178, 179, 180 i tako dalje.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Evo ja sam upravo otvorio tabulator 181 u kome se nalazi krivična prijava protiv poznatog izvršio-
ca krivičnog dela silovanja. Zatim tabulator 185, zapisnik ...

SUDIJA ROBINSON: Zaustavite se ovde na trenutak. Tabulator 181. Dajte nam prvo neke informacije o počiniocu? Da li se u dokumentu daju neke informacije o počiniocu, njegova nacionalnost, o tome da li je vojnik ili civil i tako dalje?

SVEDOK STEVANOVIĆ: U samoj krivičnoj prijavi se vidi da je izvršilac Bogićević Željimir, rođen u Peći (Peje), a zanimanje ovog trenutka ... Trebalo bi negde da piše, ali nisam siguran da ga mogu brzo pronaći, a krivično delo je silovanje iz člana 103 i kasnije je na drugoj strani opis samog dela. I ova krivična prijava dostavljena je Okružnom javnom tužiocu u Peći.

SUDIJA ROBINSON: To je civil?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ne mogu da ... Mislim nisam siguran ovog trenutka, moguće ...

SUDIJA BONONI: Prema ovom rezimeu, on je civil. To je predmet broj 4 u rezimeu, a to imamo na engleskom. Mislim da niko ne tvrdi

da u Srbiji nije postojao sudski sistem koji se bavio predmetima silovanja protiv civila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li ste vi u objašnjenju na moje pitanje u vezi sa krivičnim delima protiv dostojanstva ličnosti i morala rekli maločas da, prema saznanjima koje je imalo Ministarstvo unutrašnjih poslova, uopšte krivično delo silovanja nije bilo značajno izraženije nego u mirno vreme?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako sam rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jednostavno, niste ga notirali kao nešto što se izrazito dešavalo ili ponavljalo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: I neuobičajeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta imamo ...

SUDIJA BONOMI: Ono što vidimo iz rezimea je da su tokom rata vojnici počinjavali silovanja, a u dokumentima tokom mira toga nema.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa, izvinjavam se, gospodine sudija, ali ta konstatacija ipak nije tačna. Dakle i u miru se može desiti da vojnik izvrši silovanje. Mislim, ne mogu da kažem da su mi poznati slučajevi, ali, prosto, to je moguće.

SUDIJA BONOMI: Naravno da je moguće, ali ono šta ja hoću da kažem jeste da se u ovom kratkom rezimeu ne nalaze primeri vojnika koji su počinili silovanje tokom mira, međutim ima incidenata silovanja koje su vojnici počinili tokom rata, zar ne?

SUDIJA ROBINSON: Da li ste odgovorili na pitanje, generale, koje je postavio sudija Bonomi (Bonomy)?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ne postoje slučajevi silovanja koje su počinili vojnici u toku rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, samo trenutak. Pokušavam da se setim kada je Tužilaštvo izvelo svedoke, žrtve silovanja, vaš opšti stav je bio da vi tu niste imali nikakvu odgovornost zato što su to počinili obični kriminalci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo kriminalac može i da poćini takav zloćin. To je potpuno jasno. Mora da bude izvitoperena lićnost da tako nešto uradi. Inaće, vi vidite iz ovog rezimea koji je stavljen u dokazne predmete, oni su registrovali sve slućajeve ...

SUDIJA ROBINSON: Da, ali kriminalac, civil se razlikuje od vojnika, pripadnika JNA, na primer ili pripadnika nekih paravojnih snaga i u tom smislu biste vi onda imali nekakvu odgovornost. Nisam sasvim siguran kako je ovo relevantno, zato što se ovde radi o civilu koji je optužen za silovanje. Prepostavljam da ćete vi da kažete da se time pokazuje naćin na koji je policija vršila istrage.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne samo naćin. Vi zaboravljate, gospodine Robinson, da sam ja generala pitao vrlo jasno da li postoji ijedan slućaj za koji je saznala policija, a da nije pokrenut krivićni postupak. I on je odgovorio "ne". Ovo što daje u vezi sa silovanjem su svi slućajevi o kojima postoji evidencija u policiji. A sad, ako policija ne zna ni za jedan više sućaj, trebalo bi da mi neko objasni, a kako bih ja mogao da znam i ko bi to mogao da me obavesti šta se još dogodilo.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li su ovde u ovim tabulatorima sadržane sve informacije vezi sa ovim silovanjima na Kosovo i Metohiju, o kojima bilo kakva saznanja poseduje policija?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svi događaji koji se mogu kval-

ifikovati delima iz ovog poglavlja nalaze se u ovom spisku i ovim tabulatorima. Ukoliko su izvršioi pripadnici vojske, a policija je dobila saznanja o tome, policija je takva saznanja prosledila nadležnim vojno-bezbednosnim organima, odnosno vojnoj policija i onda je nadležnost njihova u vezi sa tim događajima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, šta imamo u ovom, u tom pregledu? Koliko takvih događaja i za koje vreme?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja nisam napravio statistiku. Možda će mi trebati vremena, jer treba pročitati svaki od ovih pojedinačnih predmeta, ali, evo, na primer, tačka 13: lica u uniformama Vojske Jugoslavije. U početku se vidi, navedeno je: "preuzeo vojni policajac Rašić Milan, rodnom iz Niša." Dakle, vojna lica koja su prijavljena da su izvršila ovo krivično delo, preuzeo je vojni policajac Rašić Milan, rodnom iz Niša. Tu bi policijski deo posla, uslovno rečeno, bio završen.

SUDIJA BONOMI: To je zanimljiv primer. Bilo bi vrlo interesantno saznati šta se desilo posle toga.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Da, ali na to odgovor može da da neko iz vojne bezbednosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja vam skrećem pažnju da ovde kada je general Gojović svedočio, ovde je izneo činjenice koje se tiču postupanja vojnih organa za ova krivična dela i to već imate u dokaznim predmetima u transkriptu, jer su vojni organi gonili za to kad je u pitanju bio vojnik, naravno.

SUDIJA BONOMI: Da li se ovaj primer pojavio tokom svedočenja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To ne mogu sada da kažem, jer ne znam.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne znam ime, ali moći ćemo da proverimo.

TUŽILAC NAJS: A Sud će da se seti da je general Gojović takođe govorio o tome da su predmeti od vojnih organa u određenom trenutku upućivani na civilne vlasti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li je uobičajena praksa da kada je u pitanju bilo kakav izvršilac krivičnog dela koji je vojno lice, da se stvar preda vojnim organima?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je potpuno uobičajena praksa i praksa u skladu sa zakonom. Tačka 15. Vidi se čak da je podneta krivična prijava Okružnom javnom tužilaštvu u Peći, kao i nadležnom vojnom istražnom organu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To znači da policija podnosi i redovnom tužilaštvu i vojnom istražnom organu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U principu ne i jednom i drugom istovremeno. Može se desiti da se ne zna svojstvo izvršioca, pa se onda krivična prijava podnosi civilnom organu. U trenutku kada se utvrdi svojstvo izvršioca, onda se dokumenti i predmeti mogu dostaviti i vojnom organu, a to može učiniti i sam tužilac, civilni, kada to utvrdi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, pošto ste ovde izneli konstataciju da uopšte takva krivična dela nisu bila nešto značajnije izražena nego što su u toku mira ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Po broju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... po broju, da li znate koliki je broj tih krivičnih dela za sve vreme trajanja ratnog sukoba?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam već rekao, u ovom periodu koji obuhvata ovaj siže, to je period od 18. jula 1998. godine do 31. maja 1999. godine, ukupno je takvih događaja 17 na teritoriji Kosova i Metohije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači za 10 meseci.
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 17 događaja.
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U koliko slučajeva su počinioci civili? Da li ima neki policajac koji je počinio takvo krivično delo?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To u ovom trenutku ne mogu da kažem, ako ne bih pogledao detaljnije ovaj spisak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja ću vas zamoliti da to pogledate detaljnije u toku pauze, samo da kažete nekoliko bitnih karakteristika. Dakle, ukupno 17 dela za 10 meseci, od sredine 1998. godine do kraja maja 1999. godine.
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Generale, želim sad da vam postavim nekoliko pitanja u vezi sa pokretanjem civila, izbeglicama, tim što se ovde naziva "deportacija", ali pre nego što, pošto se odnosi na deportaciju, a već mi to stoji poduže ovde, pre nego što pređem na to, odnosno u vezi je s tom temom, daću vam jednu informaciju, samo da je pogledate ... Samo da je pogledate ... Naime, ovo je ... Gospodine Robinson, odnosi se na deportacije. Ovo je informacija koja je bila u tabulatoru 2, informacija u svedočenju načelnika SUP-a Peć, Paponjka, o kojoj je gospodin Najs posebno ispitivao, jer ga je interesovalo ... Jer je tvrdio, naime, da je to pripremano zbog toga što je trebalo da se meni pomogne u odbrani, pošto se piše: "Prilog: odgovor na tačku 7 haške optužnice", pa želim samo da pogleda ovu informaciju, budući da je iskusan rukovodilac u Ministarstvu unutrašnjih poslova, da kaže o čemu se radi. Ovo je "Informacija o nasilnim deportacijama Albanaca, njihovom progonu na rasnoj osnovi i oduzimanju njihovih ličnih dokumenata". Da li može da je pogleda general, da objasni kakav je karakter tog dokumenta i da li

ima neku ideju o tome, a zašto se pominje, na primer, pominje haška optužnica ...

SUDIJA ROBINSON: U redu. Neka se dokument da svedoku. I molim da se stavi na grafoskop.

SUDIJA KVON: Molim sudskog referenta da pronade englesku verziju tog dokumenta.

TUŽILAC NAJS: Mislim da nikad nije napravljen pevod, a ako jeste, bar ga ja nisam dobio i sećam se da sam svoje unakrsno ispitivanje obavio koristeći dokument na ćirilici koji nam je bio na raspolaganju, ako se dobro sećam.

SUDIJA ROBINSON: Dajte da vidimo da li možemo da nastavimo, gospodine Najs. Gospodine Miloševiću, molim vas da uputite svedoka o kom delu dokumenta treba tačno da govori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, kakav je to dokument?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja ovaj dokument zaista vidim prvi put, ali mislim da mogu da odgovorim, obzirom da ima neke oznake koje su meni poznate. Dakle, ova oznaka đ/III ili ć/III mi je poznata. Dakle ovo "đ" je jedan od poddosijea, dosijea Kosova i Metohije, a koji se vodi u Ministarstvu unutrašnjih poslova. Taj poddosije iz ovoga i posebno iz ove poslednje strane, očigledno se odnosi na proveravanje događaja navedenih u optužnici. Dakle, za ovaj poddosije pod dosije "đ", izvor informacija za policiju je sama optužnica i očigledno da je u Ministarstvu unutrašnjih poslova odlučeno da se događaji koji su navedeni u optužnici dodatno provere, u smislu da li su tačni, da li su se desili i šta o njima nadležne jedinice ministarstva znaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To je neka optužnica, jer to nema u tački 7 ovde kod mene, ali to nije bitno. Recite, generale, ko onda daje taj zadatak i ko određuje naslov toga? Šta se traži da

se proveri?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Traži se da se provere navodi iz optužnice, a ova konkretno informacija se odnosi na navode iz optužnice koji su vezani za navodne nasilne deportacije Albanaca, a strukturu tog dosija utvrđuje Ministarstvo unutrašnjih poslova i po toj strukturi i po takvim tezama traži izveštaj od sekretarijata sa Kosova i Metohije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li to znači da je ...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja se izvinjavam što prekidam.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Mislim da je važno da pogledamo pažljivo strukturu ovog poslednjeg pitanja. Svedok govori o optužnici kao izvoru informacija, a onda vidimo šta iz toga izvlači optuženi. Ako to nije sugestivno u nameri, ja onda ne znam šta jeste. Ovaj svedok očigledno ne zna o čemu se radi u ovom dokumentu. Ne znamo ko je sačinio taj dokument u Ministarstvu unutrašnjih poslova i stvarno se pitam da li će, u stvari, ovaj dokazni predmet da bude od bilo kakve koristi, osim da bude pokušaj da se zaobiđu pravi problemi koji se pojavljuju u tom dokumentu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, molim vas da kratko ovo komentarišete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Robinson, ja malopre nisam reagovao kad gospodin Najs govori o raznim organima, kao vojska slala policiju, ovaj, policija slala vojnim organima i vojska slala, naravno, civilnim organima, kada su u pitanju civili. To su uobičajene stvari, nego se samo zamagljuju. A ovde nije uopšte tačno da se ne zna čiji je dokument. Piše dole, potpisao svedok koji je ovde svedočio, pukovnik Paponjak, načelnik sekretarijata. I ja pitam generala, pošto je gospodin Najs unakrsno ispitivao o tom

dokumentu, tvrdeći da je dokument pravljen da se meni pomogne. Molim vas, generale, da li to ima ikakve veze sa nekakvim nastojanjem da se meni pomogne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Siguran sam da to ne može biti tačno ...

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak. Ja ću da vam dozvolim da nastavite. Postavite pitanje da bi nam dokazali relevantnost toga.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, nisam siguran na koji se to tabulator odnosi. On je rekao da se radi o tabulatoru 2, ali mislim da to ne odgovara i ne znam u šta ja, u stvari, sada gledam. Možda bi svedok mogao da okrene prvu stranicu da bismo videli o kakvom se dokumentu radi.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Dajte da vidimo da li svedok zna išta o ovom dokumentu. Generale, da li vam je uopšte poznat ovaj dokument?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja ovaj dokument vidim prvi put, ali iz ovih oznaka i iz potpisa sam izvukao ove odgovore i sasvim sam siguran da su oni tačni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, kako glasi naslov i interesuje me kako glasi naslov te informacije i ko je odredio naslov te informacije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naslov te informacije odredilo je Ministarstvo unutrašnjih poslova da bi svi sekretarijati mogli da rade identične dokumente za svoje područje. Ovde je reč o informaciji o nasilnim deportacijama Albanaca i njihovom progonu na rasnoj osnovi i oduzimanju njihovih ličnih dokumenata. Verovatno je formulacija uzeta iz optužnice da bi se proverili navodi ...

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću. Dozvolićemo vam da nastavite sa pitanjima u vezi sa ovim dokumentom. Izgleda da su svedoku poznati ovakvi dokumenti i može da ih identifikuje na osnovu oznaka. Videćemo da li on ima ikakve informacije koje bi nama bile od pomoći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ako sam vas dobro razumeo, ministarstvo je zadalo taj naslov sa naredbom da se sve što se ima u vezi s tim ... Informiše ministarstvo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je i da se sakupi na jedno mesto i da se analizira jednom informacijom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I takav zahtev je dobio svaki Sekretarijat unutrašnjih poslova na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Šta piše u prvom redu u toj informaciji?

SUDIJA BONOMI: Generale, izvinjavam se. Sada vam se na vrlo sugestivana način postavljaju stvari. Koliko sam ja shvatio, rekli ste da niste videli ranije ovaj dokument, niste učestvovali u sačinjavanju ovog dokumenta. Dakle, da li to šta vi govorite jeste išta više od pretpostavki koje izvlačite na osnovu oznaka koje vidite na tom dokumentu?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine sudija, ja ne govorim o samom sadržaju dokumenta, jer ga zaista nisam pročitao, prvi put ga vidim, ali iz elementa sa naslovne strane i iz potpisa ja mogu da kažem o čemu se radi, jer mi je poznata struktura dosijea "KiM", dosijea Kosova i Metohije. Dakle, mogao bih da objasnim, na primer, šta znači ova III. Ona se odnosi na SUP Peć, jer su sedam sekretarijata

dobili po jedan broj. Ja ne mogu da se setim kojim redosledom, a dosijeji i poddosijeji u sastavu tog dosijea Kosovo i Metohija, označavani su slovima. Dakle, ovo slovo "đ" sasvim sigurno označava poddosije koji je baziran na događajima koji su navedeni u optužnici, a konkretno ovaj dokument se odnosi na događaj iz optužnice vezane za progone, navodne progone i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, kad kažete ...

SUDIJA BONOMI: Samo trenutak. Moram da kažem da sam potpuno zbunjen u vezi toga šta vi znate o svemu tome. Na primer, upravo ste upitani da li znate da li je ministarstvo dalo uputstva da se ovaj izveštaj napravi. Vi ne znate kakva su uputstva izdata. Ne znate koja su pitanja postavljena ili sam ja pogrešno shvatio?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja ne znam tačno formulaciju svakog pitanja i ne mogu sada da nabrojim tačno svaki sadržaj tog dosijea, ali znam da postoje poddosijeji tog dosijea i znam da postoji poddosije koji se bazira na događajima iz optužnice i znam da je ministarstvo tražilo od sekretarijata da dostave Ministarstvu unutrašnjih poslova sve dokaze i informaciju o događajima opisanim u optužnici o kojima oni imaju bilo kakva saznanja. To sa sigurnošću znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale ...

SUDIJA BONOMI: Kako to znate?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa znam zato što dok sam se spremao ovde, razgovarao sam sa nekim ljudima, između ostalog i sa gospodinom Paponjkom, dok smo bili u hotelu i dok smo čekali da svedočimo ovde.

SUDIJA BONOMI: Znači to se zasniva na razgovorima koje ste vodili dok ste bili u Hagu (The Hague)?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Dok smo čekali obojica da uđemo u sve-
dočenje.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale ...

SUDIJA ROBINSON: Još jedno pitanje pre pauze i molim vas da to
ne bude sugestivno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, kada se upotrebljava
izraz "optužnica", da li se tu misli na ovu optužnicu podignutu pro-
tiv mene ili se misli na informacije kojima raspolaže gospodin Najs i
njegova služba i koji se javno objavljuju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Misli se na tekst zvanične
optužnice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je uvek u policiji provera-
vano, bez obzira na izvor informacije od koga dođe informacija o
postojanju neke tvrdnje da je počinjeno neko delo? Da li se to prover-
ava uvek, bez obzira na izvor, da li je to optužnica, da li je to NATO
satelitski snimak, da li je to anonimni poziv? Da li se svaka takva infor-
macija uvek proverava u policiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svaka informacija koja ukazuje
na krivično delo ili na prekršaj, nezavisno od izvora, u policiji se prih-
vata ozbiljno i svaka takva informacija se proverava jednako, nezav-
isno od izvora. Dao sam primer satelitskog snimka. Ovo je primer
optužnice. Može biti anonimni poziv, može biti oštećeni da prijavi
događaj, može biti slučajni prolaznik. Za policiju nije važan izvor,
važan je sadržaj informacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I samo pročitajte prvi red. Šta piše,
dakle, na početku te informacije koju je potpisao pukovnik Paponjak, a
koja glasi, dakle: "progoni i deportacije". Šta piše onda tamo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ima podnaslov podvučen: "Podaci nisu tačni".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Na šta se to odnosi da podaci nisu tačni? Vi ste videli hiljade policijskih dokumenata i izveštaja koji su vam prošli kroz ruke.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to se sasvim sigurno odnosi da podaci o deportacijama, odnosno o ovom naslovu, nisu tačni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala, generale. Shvatio sam, gospodine Robinson, da želite da odredite pauzu.

SUDIJA ROBINSON: Da, sada je vreme za prvu pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću. Ako sam dobro shvatio, tabulator koji smo bili gledali, to je 2.4 iz dokumenata koji su išli uz gospodina Paponjka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Neću se više na tome zadržavati, gospodine Robinson. Samo želim da pitam generala da li je njemu poznato kako je formiran taj dosije Kosovo i Metohija. Dakle, ništa od ovoga šta vam je rekao Paponjak. Da li imate kakva saznanja o tome, osim ovoga šta ste čuli od svedoka, jer on je ovde svedočio. Nemate vi potrebe da objašnjavate šta ste od njega čuli. Da li je vama poznato kako je pravljen taj dosije o Kosovu i Metohiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Poznato mi je jer sam imao priliku da u Ministarstvu unutrašnjih poslova vidim strukturu tog dosijea, a ostatak odgovora sam hteo da kažem da bi bio aktuelniji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala. U međuvremenu ja sam našao ovaj bajnder koji nikao nisam mogao ovde da uočim, u kome su dela protiv dostojanstva ličnosti i morala. Generale, vi ste rekli da je bilo od 18. jula 1998. godine do kraja maja, znači do 31.

maja 1999. godine 17 tih dela ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... koja je policija registrovala.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li možemo samo na brzinu da pređemo preko tabulatora 177, gde je pregled tih krivičnih dela? Pod rednim brojem 1 vidi se da je žrtva Albanka i da su izvršioci otkriveni i da su obojica Albanci. Da li možete to da vidite pod tačkom 1?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to vidim, ali samo da ... "Na štetu Gašija (Gashi)" i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Piše: "Izvršioci".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: I naravno, piše ko su izvršioci i piše da je predmet dostavljen Okružnom javnom tužilaštvu, dakle izvršilac je Albanac ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... i žrtva je Albanka. To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U drugom slučaju, znači od preostalih 16, izvršilac je pripadnik ... Oštećena je civil romske nacionalne zajednice ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... a izvršilac je pripadnik rezervnog sastava policije ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policije, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... koji je uhapšen.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. Određen mu je pritvor i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U trećem slučaju ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, u čemu je značaj ovog dela iskaza?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Značaj je zbog toga, gospodine Robinson, što u onoj citiranoj tački, sad više da se ne vraćam na nju, se kaže da su snage SRJ i Srbije vršile, kako je to rečeno, seksualno zlostavljanje Albanci. General ima pregled svih takvih događaja, znači za sve to vreme i to od sredine 1998. godine. Ovo su, na primer, na početku sve slučajevi iz 1998. godine i njih je ukupno 17, za tih 10 meseci. Ovo govori o tome da se uopšte ne može tvrditi da je reč bila o nekoj pojavi koja je bila izražena. A pogotovo i tih 17 nije reč da su, nije reč da su izvršioci Srbi protiv Albanaca, nego vidite i sami, u prvom slučaju Albanka je oštećena, Albanci izvršioci. U drugom slučaju Romkinja oštećena, izvršilac pripadnik rezervnog sastava policije. U trećem slučaju koji je od oktobra 1998. godine takođe izvršilac Albanac iz Gnjilana. To se vidi ovde: "Izvršilac krivičnog dela je Rečica Fazli (Fazli Recica) iz Gnjilana". U četvrtom slučaju su i žrtva i počinilac Srbi.

SUDIJA ROBINSON: Dobro. Imamo ovde dokument i ono šta vi želite da istaknete u vezi s tim je da je dokumentovano samo 17 slučajeva silovanja i seksualnog zlostavljanja i u mnogim slučajevima počinioци nisu bili Srbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: I u nekim slučajevima žrtve su Srbi, odnosno Srpkinje. Evo pogledajte peti ...

SUDIJA ROBINSON: A u nekim slučajevima, znači, žrtve su Srbi. Pa dobro, zašto onda jednostavno svedok ne identifikuje počinioce i žrtve i njihovu nacionalnost, a onda mislim da ćete na najbolji način da istaknete ono šta želite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro.

SUDIJA ROBINSON: Ali prođite brzo kroz to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Brzo ćemo proći. Ovo smo već prešli, ova prva tri, da se ne vraćam na njih. U četvrtom slučaju ko je žrtva, a ko je izvršilac?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U četvrtom slučaju...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo sa stanovišta nacionalne pripadnosti, molim vas?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: I žrtva i izvršilac su Srbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U petom slučaju ko je žrtva?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Žrtva je Srkinja, a izvršilac je Musliman.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U šestom slučaju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Srkinja je žrtva, a izvršilac je Srbin.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U sedmom slučaju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Albanka je žrtva. Ovde je očigledno reč o nepoznatom izvršiocu, ali se kaže da su govorili šip-tarskim jezikom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U osmom slučaju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Albanka je oštećena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je izvršilac?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: A izvršilac je takođe Albanac.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U devetom dva nepoznata lica.

To ne može da se ustanovi ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... Albanka je žrtva ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ne, ide dalje, ide dalje. Ko su izvršioi? U devetom. Imate, u poslednjem pasusu piše: "Daljim radom utvrđeno je ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Utvrđeno je da su izvršioi dvojica Srba ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... dvojica policajaca ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... dvojica policajaca iz Sekretarijata unutrašnjih poslova u Peći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U 10. ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U 10. oštećena je Albanka, a reč je očigledno o nepoznatom muškarcu, nepoznatom izvršioi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: 11. slučaj, Albanka je žrtva, odnosno dve Albanke ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: One su tražile da im pruže pomoć pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, a reč je o pripadnicima vojske. O događaju su obavешteni vojni organi bezbednosti i Štab MUP-a u Prištini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: 12. slučaj ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U 12.?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Albanke su žrtve, vojnici su izvršioi. Znači izvršioi su vojnici, a Albanke su žrtve, a krivična pri-

java je podneta. U 13. slučaju, to sam rekao, žrtva je Albanka, a izvršilac ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U 13, ovde kaže da je "Marinković Jovanka iz sela Donje Nerodimlje (Nerodime e Poshtem) telefonom javila policiji ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, ona je prijavila slučaj, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prijavila slučaj Jovanka Marinković, Srpkinja, da su lica u uniformi Vojske Jugoslavije oteli dve devojke, Albanke.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. I navela je koja su imena, a slučaj je preuzela vojna policija. 14 slučaj, Kosovska Kamenica (Kamenice), "Pripadnik rezervnog sastava policije izvršio je delo bludne radnje nad Albankom. Lišen je slobode. Određena mu je mera pritvora. Sa krivičnom prijavom priveden istražnom sudiji Okružnog suda u Gnjilanu." Tačka 15, oštećene su Albanke iz Peći. "Lica u maskirnim uniformama". Ne vidi se, naravno, da sli su policijske ili vojne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tačka 15 piše "u maskirnm vojničkim uniformama ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Vojničkim, izvinjavam se. Gore piše vojničkim. "Uviđaj izvršen. Krivična prijava podneta." Tačka 16, "dva pripadnika Vojske Jugoslavije su izvršili krivično delo silovanja", Albanka je žrtva. "Obaveštena vojna policija i vojni istražni organi" i tačka 17 ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je rasvetljeno isto. Piše: "izvršioci su ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Su Albanci....

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, ne. Izvršioci su Srbi.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Izvršioi su Sedlarević Srboljub i određen je pritvor. Eto, to su tih 17 slučajeva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle u nekoliko od ovih 17 slučajeva žrtve su Srпкиnje, u nekoliko od ovih 17 slučajeva izvršioi su nesrbi, već Albanci, u jednom slučaju Musliman i tako dalje. Imamo i Romkinju i Albanke. Dakle, jesu li to svi slučajevi o kojima je policija uopšte imala saznanja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to ... Da li se može na osnovu ovoga šta smo sad prošli konstatovati da je bila nekakva pojava, rasprostranjena, silovanja na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svi slučajevi su ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, to je bilo sugestivno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Uostalom, ovo podaci sami za sebe govore. Ne treba sugestivno pitanje nikakvo. Sada ću vam postaviti nekoliko pitanja koja se tiču pokretanja civila i na izbeglice i navodne deportacije. Generale, nećemo se baviti više onim materijalom koji je pravio MUP, koji sam bio izradio iz Paponjkovog predmeta. Šta znate o masovnom pokretanju civila iz svojih domova u 1998. i 1999. godini?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tokom 1998. godine civili su se pokretali iz svojih domova i interno raseljavali u okolna sela, a masovnije napuštanje teritorije Kosova i Metohije desilo se početkom rata i trajalo je tokom rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta su bili glavni uzroci pokretanja civila iz njihovih domova?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Uzroka je bilo više. Oni se mogu svesti na nekoliko osnovnih. Neke sam od njih objasnio. Prvi

su uzrok su bili, bile zone borbenih dejstava iz kojih su se lica interno i privremeno preseljavala u druga mesta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' to govorite o 1998. godini?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: O 1998. godini, pre svega. Druga dva razloga sam delimično objasnio. Dakle, drugi razlog je bio što su teroristi pokretali civile kako bi sebe zaštitili od mogućeg hapšenja. Paralelno sa tim, treći razlog bi mogao da bude pokretanje civila radi stvaranja medijske predstave o navodnim progonima, deportacijama i tako dalje i osnovni razlog jeste NATO agresija i osnovni razlog masovnog pokretanja velikog broja građana, jeste početak NATO agresije i sve ono šta se desilo u vezi sa početkom NATO agresije, a to sam delimično i objasnio. Mogu samo da ilustrujem tu prvu noć kada je došlo do prvih napada i kada su stvarno svi bili u jednom totalnom strahu, panici, konfuziji, jer po pravilima svetlo gradsko i javno je ugašeno, dakle totalni mrak, avioni, bombe, eksplozije, sirene, pucnji, a svi se bore da zaštite sopstveni život. U takvim okolnostima svakako da je moglo da dođe do nekontrolisanih postupaka i pojedinaca i komšija i terorista i svih drugih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koje su nacionalnosti bili ljudi koji su se iseljavali?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Iseljavala su se lica svih nacionalnosti, ali je očigledno najmasovnije iseljavanje bilo Albanaca, iseljavanje Albanaca prema Makedoniji i Albaniji (Albania).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodin Najs tvrdi i po ovome šta je ovde napisano, da je policija zajedno sa vojskom isterivala albanske civile iz kuća. Molim vas, da li je to tačno? Da li je policija isterivala albanske civile iz kuća?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nijedan podatak koji policija poseduje ne govori o tome, izuzev podatka koji se može naći u optužnici. Dakle, policija nije isterivala nasilno Albance iz svojih kuća, niti je to bio deo bilo kog plana, bilo kog stava, bilo koje poli-

tike, niti bilo kog naređenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je policija preduzimala nasilne mere da vrati Albance svojim kućama?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije. Dakle policija ih nije nasilno ni pokretala, niti je želela da ih nasilno spreči da odu tamo gde žele, kako bi napustili zonu ratnih dejstava. Ali je činila dosta napora da ih uveri da ostanu u svojim mestima i pružala im svaku vrstu pomoći u tom smislu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je policija preduzimala bilo kakve druge mere u vezi sa ovom pojavom?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policija je preduzimala mere da zaštiti kolone izbeglica, bez obzira kuda se kreću i koja im je namera i pomagala je drugim državnim organima u preduzimanju drugih mera, kao što su mere humanitarnog zbrinjavanja i slično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li je to, pošto je reč o jednom masovnom pokretanju građana, da li je to bila uloga policije u tom masovnom pokretanju građana, to što kažete ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Upravo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... ili je bilo još kakvog reagovanja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa upravo ovo šta sam rekao i mogu da dodam samo akciju prijave boravka interno raseljenih građana, kako bi se obezbedila adekvatna statistika, radi kvalitetnijeg pružanja humanitarne, bezbednosne i druge pomoći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, generale, samo da postavim jedno hipotetičko pitanje, da li je ipak moguće da su pripadnici policije ili vojske isterivali albanske civile?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa naravno da je moguće, ali

to može samo biti ekscesno ponašanje, ponašanje van plana, van komande i van naređenja. Ali mi nismo, ponavljam, imali takvih saznanja.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da li nameravate svedoku da postavljate pitanja o bilo kom od konkretnih navoda o deportacijama iz paragrafa 63.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mislim da se ova pitanja koja ću mu postaviti moraju odnositi na ukupno postupanje prema, prema pokretanju civila i na stavove koje su oni imali u vezi s tim. I kad kažem "oni", mislim na one koji su predstavljali vlasti na Kosovu i Metohiji u tom periodu.

SUDIJA ROBINSON: Na primer: paragraf 63(K)(ii). Tu se tvrdi da su dana 27. i 28. marta 1999. godine snage SRJ i Srbije napale grad Kačanik (Kacanik). Zatim se dalje kaže da su šikanirali, zatvarali, tukli i pucali u mnoge stanovnike Kačanika. Hiljade lica pobeglo je u obližnje šume i na kraju pešice prešlo granicu sa Makedonijom. Imate li neke konkretne informacije o tom incidentu, generale?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja nemam, gospodine predsedavajući sudija. I naravno, mogao bih samo da kažem da formulacija da su snage napale grad stvarno ne odgovara istini. Ja sam više puta objasnio šta su bili ciljevi policijskih intervencija kada su one postojale. Nikada nismo imali cilj da napadnemo neki grad. Znače, ta formulacija znači kao da smo želeli grad da srušimo ili ne znam šta da mu uradimo, što stvarno ne odgovara namerama ni ciljevima koje je policija i vojska, koje su policija i vojska imale u antiterorističkim akcijama.

SUDIJA ROBINSON: Znači, ono šta vi možete da kažete u vezi s tim navodom je da taj navod nije u skladu sa vašim razumevanjem načina na koji se ponašala policija. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo momenat molim vas ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dok čekate odgovor, možda bih mogao da kažem lično iskustvo u vezi sa nekim grupama izbeglica koje su se kretale prema Albaniji. Dakle, lično sam se brinuo za tako veliko pokretanje civila i jednog dana, moguće da je to bio kraj marta ili približno tog datuma, otišao sam u Mališevo (Malisheve). Mališevo je inače poznato kao jedno od značajnih upotišta, sedišta OVK i, zaista, tamo sam zatekao, može se reći, tridesetak, možda i više hiljada ljudi koji su bili na traktorima, na različitim prevoznim sredstvima, očekujući da im neko pošalje autobuse, kamione, kako bi otišli u Albaniju. Proveo sam sa grupom svojih saradnika i sa ljudima iz Prizrena najmanje dva, možda i tri sata razgovarajući sa ljudima i ubeđujući ih da se vrate u svoja mesta i garantujući im da policija neće preduzimati ništa drugo, sem što će ih štiti. U Mališevu, zajedno sa civilima, bilo je jako puno policajaca koji su komunicirali s njima i bili vrlo tolerantni, ubeđujući ih da mi nismo tu da bismo ih bilo gde proganjali, već da smo tu da pomoglemo da budu zaštićeni od takvog progona.

SUDIJA ROBINSON: A jeste li od nekog od njih uspeli da saznate zašto su oni napustili svoje domove?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Oni su bili vrlo uzdržani od razgovora. Imali su jedan stav nepoverenja, ali najčešće se čuo odgovor "NATO". Da li je to zaista bilo njihovo uverenje, ja verujem da jeste, ali ne mogu da tvrdim da jeste.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakva je bila državna politika u vezi s tim pokretanjem civila i uopšte ono šta ste vi kao rukovodstvo policije sprovodili i ono šta ste vi videli da sprovodi ovaj štab u Prištini?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sve što sam video jasno je ukazivalo na zabrinutost zbog te činjenice i na preduzimanje svega što je bilo moguće da se to nekako spreči. Izuzetak je bio jedino što nismo bili spremni da to činimo nasilno. Smatrali smo da to ne bi

bilo u skladu sa pravima građana da napuste prostor zahvaćen ratnim dejstvima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, pogledajmo sad ove tabulatore 82 i dalje, nekoliko, koji sadrže dokumente koji su povezani sa postupanjem policije. Evo, na primer, tabulator 82, recite šta on sadrži? Ovo je depeša. Da li ste našli, generale?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

SUDIJA ROBINSON: Da, imamo prevod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto ima prevod onda je jednostavnije da pređemo. Čija je ovo depeša?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je depeša Štaba MUP-a u Prištini od 15. aprila 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li je upućena svim organima MUP-a na teritoriji Kosova i Metohije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. To se vidi u naslovljavanju jedinica kojima se upućuje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta sad piše ovde? Pročitajte, molim vas?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ovde piše: "I pored toga što je 5. aprila 1999. godine izdato naređenje da se spreči odlazak civila van mesta stanovanja, uz garantovanje i preduzimanje mera bezbednosti prema tom stanovništvu, uočeno je da pojedine naslovljene starešine", verovatno da se "ne pridržavaju naređenja i da tolerišu masovnije iseljavanje civilnog stanovništva". U drugom stavu se kaže: "S toga", ne mogu, nije mi dovoljno jasno ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Sve naložene", kod mene se vidi "sve naložene mere" ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... "sve naložene mere u vezi postupanja pripadnika policije prema civilnom stanovništvu se

moraju dosledno sprovoditi i svako odstupanje od izdatog naređenja povlači odgovornost. O svim eventualnim problemima pismeno obavestiti štab". To je sadržaj te depeše koju je štab uputio svim jedinicama na terenu i iz njega se upravo vidi ovo šta sam predhodno ... U predhodnim odgovorima pokušao da objasnim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, šta stoji u tabulatoru 83? Da pređemo preko ovoga prvog dela, "upućeno svima", opet je poslato od štaba, je l' tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

SUDIJA ROBINSON: Tabulator 83 ili 183?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 83, 83. Sledeći. Ovo je bio 82. Dakle, ovo je takođe upućeno svim organima policije na Kosovu i Metohiji, kao što se vidi. Da li je to tačno? Da li ima bilo ko da je zaobiden?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovde su sve organizacione jedinice na Kosovu i Metohiji, a depeša nosi datum 20. april 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ovde se ... Šta piše da je predmet ove depeše?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Predmet je "Izbeglo stanovništvo".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. I onda se u prilogu dostavlja naređenje komandanta Treće armije ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, koje se...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... generala Pavkovića, koje se odnosi na postupanje prema izbeglicama.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. I u prilogu se nalazi to naređenje komandanta Treće armije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta piše gore? Pročitajte? Piše da je predmet: "Zbrinjavanje izbeglog stanovništva", pa onda "Naređenje", je l' tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U aktu komandanta Treće armije, tako piše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. I šta, onda, piše?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislite da čitam ... Da pročitam neku od tačaka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. Ne, ne. Samo pročitajte...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: "Usled neprekidnih vazdušnih napada snaga NATO na jedinice Vojske Jugoslavije i očekivane agresije kopnenih snaga, povećan je broj pokreta civilnog stanovništva u zonama odgovornosti jedinica, što u znatnoj meri usložava ukupnu bezbednosnu situaciju. U cilju zaštite civilnog stanovništva i njihovog usmeravanja u bezbednije rejone, naređujem" i naređenje sadrži ukupno devet tačaka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, molim vas, šta se time naređuje? Ovo je objašnjenje. Znači: "U cilju zaštite civilnog stanovništva i njihovog usmeravanja u bezbednije rejone".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, šta je sadržina prve tačke, da im se, šta?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: "Da komande korpusa i organi MUP-a u svojim zonama odgovornosti utvrde tačan raspored i broj izbeglog stanovništva i da preko nadležnih organa pruže neophodnu pomoć u hrani i drugim potrebama". Mislim se na izbeglo stanovništvo. U tački 2: "U svojim zonama odgovornosti odrediti sela van rejona rasporeda jedinica gde se može rasporediti izbeglo stanovništvo". Tačka 3: "Svakodnevno pratiti pokretanje civilnog stanovništva i u svojim zonama odgovornosti obezbediti im

neophodnu zaštitu i povratak svojim kućama, ili u rejone van zone borbenih dejstava". Da li ima potrebe dalje da čitam?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa mislim da je ovo u celini potrebno, jer tačka 4 glasi: "Izbeglo stanovništvo i njihovu imovinu u selima ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... "u selima i određenim rejonima zaštiti od dejstva ŠTS i nasrtaja ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ŠTS znači, "šiptarsko-terorističke snage"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Šiptarsko-terorističke snage, da "i nasrtaja drugih lica na teritoriju. Energičnim merama sprečiti uzimanje ličnih predmeta od izbeglog stanovništva i njihove privatne imovine. Protiv izvršilaca preduzimati mere krivičnog gonjenja. Sprečiti paljenje kuća i drugih objekata čiji su vlasnici šiptarske narodnosti, u zonama svoje odgovornosti. Preko organa vlasti preduzeti mere da se izbeglom stanovništvu pruži pomoć u hrani i obezbedi neophodna sanitetska pomoć. U zonama prihvata i zaštite izbeglog stanovništva, preduzeti sve mere bezbednosti u cilju zaštite od dejstava ŠTS sa teritorije ili među izbeglim stanovništvom".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda na kraju traži da se dostave zone gde se mogu bezbedno zasporediti ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... i da svako izvesti o toj zoni.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se u skladu sa ovakvom naredbom ponašao svako ispod, na nižem nivou?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je bilo naređenje koje je imalo obaveznost u primeni na svim nižim nivoima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, tabulator 84 smo gledali povodom neke od drugih tema u toku vašeg svedočenja pa ne bih na njemu gubio vreme, pošto ste ga već citirali i bio je upotrebljen u toku vašeg svedočenja. Molim vas da ... Šta sadrže ovi tabulatori od 85 do 87?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je očigledno prepiska između jedne jedinice policije i štaba u Prištini u vezi sa ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde on predlaže za smeštaj i zbegove određene tačke ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ova prva depeša, a to je tabulator 85. Tu komandant 122. interventne brigade obaveštava štab o dostignutim linijama. Naravno, označavanje tih linija vrši se šifrovano pomoću odgovarajućih brojeva. Naravno, on kaže: "Zbegovi su na pozicijama 78 ka 90 i 111 prema 90 i 91. Među njima ima i oko 150 boraca. Tražim dalja uputstva za smeštaj, za zbegove, a predlažem tačke 138 i 139". Dakle on očigledno ima problem sa grupama izbeglih lica i traži saglasnost da ta lica smesti u ove dve tačke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. Da ih geografski pomeri na bezbedniju lokaciju.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, na bezbednije tačke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: I očekuje odgovor štaba u tom smislu, jer i vojska treba da se izjasni da li su te tačke bezbedne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite samo kratko, ova depeša koja je upućena SUP-u Peć, kakva je to akcija "Đurđevdan": "Civile iz akcije 'Đurđevdan' vratiti u mesta njihovog prebivališta uz preduzimanje svih mera bezbednosti".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa reč je očigledno o depeši Štaba MUP-a od 8. maja, upućenoj SUP-u Peć i Đakovica (Gjakove)

u vezi sa vraćanjem civila u njihova mesta prebivališta posle jedne od antiterorističkih akcija koja je šifrovana ovom šifrom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li se dalje nalazi i odgovor na onu prethodnu depešu koja je, koja je poslata gde se traži smeštaj, kaže, to je u 86. dalje, ovaj poslednji list, gde piše: "Civilna lica vratiti u njihova sela. Ukoliko to nije izvodljivo, saglasni smo da se razmeste na pozicije koje si predložio".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je odgovor na onu prethodnu depešu, onu depešu 122. brigade u kojoj je ona predložila tačke za razmeštaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U tabulatoru 87 nalazi se dokument koji govori ... Naslov je "Stanje smeštaja izbeglih lica u Autonomnoj Pokrajini Kosovo i Metohija, dana 19. aprila 1999. godine".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da ne prelazimo sad sve detaljno. Ovde je SUP Priština, Peć, Gnjilane, Đakovica, Uroševac (Ferizaj), Prizren, Kosovska Mitrovica. To su u stvari, svi Sekretarijati unutrašnjih poslova.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. To su svi sekretarijati. I u prvom stavu se vidi da ih je na taj dan ukupno registrovano oko 231.780.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na otvorenom prostoru?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali i u objektima za masovni smeštaj, po kućama kod rodbine, prijatelja i na otvorenom prostoru.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. I sada se bliže razrađuje ta cifra po SUP-ovima ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, sada da ne razrađujemo bliže. Da se samo začas zadržimo na ovoj prvoj rečenici: "Zaključno sa 19. aprilom registrovano je oko 231.000 izbeglih lica, smešteno uglavnom po kućama, kod rodbine i prijatelja, u objektima za masovni smeštaj i na otvorenom prostoru".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda se daje informacija. Evo, na primer, kod Đakovice šta piše na drugoj strani: "SUP Đakovica"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, piše da na području SUP-a Đakovica ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne morate sve da čitate ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... "pružena je pomoć 6.700 izbeglih lica pripadnika albanske nacionalne zajednice da se vrate na područja svojih prebivališta u opštinu Kosovska Mitrovica i Vučitrn (Vushtrri)."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je, znači, 18. april 1999. godine, kad po tvrdnji gospodina Najsa policija izbacuje Albance.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Pružena im je pomoć u prevozu i hrani: "Dana 19. aprila 1999. godine oko 13.00 pružena je pomoć poslednjoj grupi od oko 4.500 izbeglih lica da se vrate na područja opština Kosovska Mitrovica, Vučitrn i Srbica (Skenderaj)".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "U svoja mesta prebivališta", tako piše.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: "U svoja mesta prebivališta", da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala, generale. Samo da pogledam ... Zabeležio sam ovde još jedan tabulator da pogledamo u vezi sa ovim pitanjima. Samo da vidim. Mislim da smo to već gledali. Dobro. Generale, kakav su ... Ovde smo videli nekoliko ovih

primera. Kakav su odnos prema izbeglicama imale međunarodne organizacije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, tokom samog rata nismo, ja bar nisam bio u prilici da tamo vidim delovanje bilo koje međunarodne organizacije. Moguće da su one postojale ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ...ali ...

prevodioci: Molimo vas da pravite pauzu između pitanja i odgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali pre nego što su počela ratna dejstva, znači pre 24. marta, tamo je bilo raznih međunarodnih organizacija.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Tamo je i tokom 1998. godine, sve do rata bilo različitih međunarodnih organizacija. Nemam velika i obimnija saznanja o njihovom odnosu prema civilima, ali znam za slučaj kome sam prisustvovao a pomenuo sam ga. Reč je o Istiniću (Isniq) krajem leta 1998. godine, kada sam neposredno bio angažovan da nekoliko desetina hiljada Albanaca vratimo u svoja mesta prebivališta nakon jedne antiterorističke operacije i tada sam imao zaista ozbiljan problem sa jednim timom međunarodnog ... Mislim da je reč o Međunarodnom komitetu crvenog krsta (ICRC, International Committee of the Red Cross), ali postoji jedna depeša o tome koji su nama iza leđa, praktično, ubeđivali uticajnije Albance da nikako ne postupaju po našim nalogima, jer je to za njih loš izbor. Uprkos tim problemima, mi smo ipak uspeali da za tri-četiri dana sva interno raseljena lica iz Istinića vratimo u njihova mesta prebivališta, uz napomenu da su se u grupi tih civila nalazilo i više terorista i velika količina naoružanja koja je predata. A to sam detaljnije objasnio na jednom od prethodnih dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u vezi s ovim šta govorite ima u tabulatoru 81 pismo rukovodioca štaba, generala Lukića ministru,

odnosno Ministarstvu unutrašnjih poslova, kabinetu ministra. Informacija, dakle, veza, kaže: "Naša informacija broj 1398 od 13. septembra 1998. godine ..." To je dokument koji je povezan sa ovim što ste sad govorili o selu Istinić gde ste vi lično bili.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je sasvim sigurno taj događaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. I onda se pominje i ime ove predstavnice međunarodne organizacije i kaže se: "Kada su policajci pozivali predstavnike građana", to je u trećem pasusu "šiptarske nacionalne manjine sela Istinić i drugih da se vrate u svoje domove, ova je osoba u više navrata upozoravala i pozivala prisutne građane da se ne vraćaju svojim kućama, jer nije bezbedno i stvarala paniku, nesigurnost i neodlučnost kod građana da se vrate".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovaj opis je potpuno tačan i ne vidim zaista kojoj je organizaciji pripadala, ali mislim da je reč o nekoj humanitarnoj ... Da, piše: "Predstavnicu Međunarodnog komiteta crvenog krsta", to piše u drugom stavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. A generale, u vezi sa ovim postupanjem prema licima koja su napustila svoje domove, šta možete da kažete o akciji prijave boravišta interno raseljenih lica?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je onaj tabulator koji smo malopre preskočili i odlučili da ga ne gledamo, dakle tabulator 84.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, mislim da se spominje to selo, u stvari, ta opština u tabulatoru 81 u optužnici.

SUDIJA KVON: Tabulator 63(L).

SUDIJA ROBINSON: Da, tabulator 63(L). To je septembar 1998. godine, a navodi iz tabulatora 63(L) se odnose na 29. mart 1999. godine i tu se govori o napadu snaga SRJ i Srbije kad su naredili svima da skinu odeću, muškarcima i ženama. Pokušavam da vidim

da li se dokazni materijal odnosu na konkretne incidente iz optužnice, ako je to moguće, ali ovaj dokument iz tabulatora 81 se ne odnosi na to, nego je iz septembra 1998. godine. Kako to vama pomaže u izvođenju vaših teza, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Prvo, gospodine Robinson, ja nastojim da ustanovimo tačno kako se policija ponašala pokretanju stanovništva, šta je činila i general svedoči o tome na koji je način policija pomagala. Prošli smo kroz nekoliko dokumenata u kojima se daju naredbe da se preduzima briga o civilnom stanovništvu. Dakle, sve te mere i naredbe su potpuno nespojive sa ovim tvrdnjama iz optužnice. Kada bi to u optužnici bilo šta bilo tačno, ne bi moguće bilo da postoje takve naredbe. Ove naredbe su dokumenti. Potpuno je nemoguće da postoje ovakvi događaji koje možete da citirate ovde, a da postoje naredbe koje govore potpuno suprotno kako pomoći stanovništvu, kako im pružiti pomoć u hrani, odeći i tako dalje, kako ih zbrinuti u bezbednim rejonima i tako dalje. Prema tome, to je u potpunoj kontradikciji. Dokumenti sa terena iz tog vremena su u potpunoj kontradikciji sa navodima optužnice. Moglo bi se jedino da zaključi da je sve ponašanje bilo u potpunoj kontradikciji sa naredbama, što apsolutno ne može biti tačno. Ne može se ni policija ni vojska ponašati drugačije nego što je naređeno, osim, naravno, izuzetaka ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, može da postoji velika razlika između onoga šta se nalazi u naređenju i u samom izvršenju. Sećam se vremena koje sam proveo u Međumeričkoj komisiji za ljudska prava (Inter-American Commission on Human Rights). Obišli smo mnoge zemlje i neki od onih koji su najgore kršili ljudska prava su imali najbolje napisane zakone da štite ljudska prava. Ali nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ovde se, gospodine Robinson, ne radi samo o zakonima, propisima, nego i naredbama. Ja sam, na primer, kada je u pitanju policija, pre generala Stevanovića imao ovde

pukovnika Paponjka koji govori sa jednog lokalnog nivoa o ponašanju po njegovim naredbama i izvršenjima. Sada imamo generala Stevanovića koji govori sa nivoa ponašanja u celoj pokrajini. Videćemo ...

SUDIJA ROBINSON: Da, da. Nastavite sa pitanjima. Moramo da završimo glavno ispitivanje ovog svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Skrećem vam pažnju da se u ovoj tački 63 koju ste maločas spomenuli, nalazi i ova tvrdnja o Kotlini (Kotline). Dakle, Kotlina se ... To je u tački K(1), to smo juče ovde vrlo jasno iznosili dokumenata, koja krajnje protivureče svemu šta ovde piše, a Kotlina se pominje i u tački u kojoj je reč o ubistvima i u ovoj tački gde se govori o progonima, a mogli ste da vidite sve šta je ...

SUDIJA ROBINSON: Molim vas, gospodine Miloševiću, nastavite sa vašim ispitivanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo najkraće odgovarajte, generale. Vi ste, dakle, rekli da je postojala akcija za ove prijave boravišta. To je opšte poznato, ali šta vi možete da kažete o toj akciji prijave boravišta interno raseljenih lica?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa cilj te akcije je bio da se onaj broj interno raseljenih lica koje smo pročitali u jednom prethodnom dokaznom predmetu, na adekvatan način statistički uredi po mestima u kojima oni borave, da imaju dokument o tome uz sve one mere koje su naložene u onom tabulatoru koji smo preskočili, uključujući i lokalno obezbeđenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale, već ponavljate da smo preskočili ... Evo u tabulatoru 84, to je Štab ministarstva, akt Štaba ministarstva koji je potpisao rukovodilac štaba general Lukić, gde se kaže u tački 1, pitaću vas samo da li na to mislite: "U svim mestima u kojima su smeštena lica izbegla iz mesta prebivališta zbog bombardovanja NATO snaga, organizovati prijavno-odjavnu službu".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Prijavom boravišta obuhvatiti i lica koja nisu prijavila mesto prebivališta, a zatečena su na adresi stanovanja".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Obezbediti da sva lica prijave boravište na utvrđenom obrascu uz izdavanje potvrde o prijavi boravišta".

prevodioci: Molimo vas da čitate sporije.

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, mi smo ovo već pokrili. Molimo vas da idete dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Kvon. A šta je bio smisao te akcije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa smisao te akcije je da se, uslovno rečeno, uredi izbegla i raseljena populacija u mestima u kojima oni provremeno borave.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to imalo osnovu za pružanje humanitarne pomoći ili nije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je korišćeno kao osnova za bezbednosno organizovanje i za humanitarno zbrinjavanje tih grupacija interno raseljenih lica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je vođena evidencija o licima koja napuštaju zemlju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Vođena je brojčano na graničnim prelazima na kojima su ta lica napuštala zemlju, ali nije vođena na granici sa Crnom Gorom i prema centralnoj Srbiji

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle vođena je samo na državnoj granici.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na državnoj granici. Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U ovom paragrafu 63 kod gotovo svih navodnih događaja tvrdi se da su pripadnici policije i vojske oduzimali lične isprave Albancima koji su odlazili u Albaniju i Makedoniju. Da li vi imate saznanja o tome?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja imam saznanja iz optužnice ili iz prezentacije optužnice. Ne mogu sasvim sigurno da se setim. Ali takva formulacija je stvarno generalizacija nekog slučaja na nekom graničnom prelazu. Dakle, moguće je da sam video čak i video film o tome, ali tvrdim da to nije sastavni deo, kao što sam više puta rekao, niti politike, niti stava, niti odluke, niti naredbe, već isključivo ekscesno ponašanje neke smene na nekom graničnom prelazu u nekom vremenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, sad vas pitam kao osobu koja je stručno se bavila tim policijskim poslovima dugi niz godina. Da li bi neko kome su oduzete lične iprave, time bio lišen mogućnosti da mu se utvrdi identitet i da mu se utvrde njegova statusna pitanja, podaci i tako dalje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svakako da ne bi bio lišen ...

SUDIJA ROBINSON: To ste već pitali. Već ste to pokrili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, juče smo pokazali onaj sistem evidentiranja građana, onaj elektronski. Da li bi iko ko poznaje sistem evidentiranja građana došao na ideju da oduzimanjem ličnih isprava spreči nečiji povratak u zemlju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne bi svakako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li policajci poznaju taj sistem?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svaki policajac dobro zna taj sistem.

TUŽILAC NAJS: Pitanje nema nikakvu vrednost. Radi se samo o

nagađanju o tome šta bi drugi ljudi radili.

SUDIJA ROBINSON: Molim vas da pređete na neku drugu temu. To ste već pokrili i to sam vam već rekao. Pređite na drugu temu.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Izvinjavam se, gospodine predsjedavajući sudija. Da li mogu da imam jedan komentar na ovu kvalifikaciju nagađanja?

SUDIJA ROBINSON: Ne. Molim vas da pređete na drugu temu, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, pitaću vas sada o jednom ovde vrlo prisutnom pojmu, to je "granatiranje i razaranje objekata". U mnogo tačaka se govori. To je šema koja je ovde prisutna, snage SRJ i Srbije granatiraju neko naselje, onda ulaze, odvajaju muškarce od žena, streljaju i tako dalje. To je šema koja je ovde plasirana. Vama ću da postavljam konkretna pitanja jer samo iščuđavanje na ovakvim formulacijama ne vodi ničemu. Da li su policija i vojska prilikom sukoba sa teroristima uništavali kuće i druge civilne objekte? Dakle, govorim o civilnim objektima.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Uništavanje kuća i civilnih objekata nikada nije bio cilj bilo koje policijske aktivnosti na Kosovu i Metohiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je dolazilo do razaranja objekata na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam čak šta bi moglo da se smatra pod pojmom "razaranja". Podrazumeva se namerno oštećivanje ili uništavanje objekata. To svakako nije bila praksa policije na Kosovu i Metohiji, niti je imala bilo kakav smisao ili cilj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li se po vašem shvatanju i shvatanju Ministarstva unutrašnjih poslova objekti čija je namena civilna, ali koji se koriste za izvođenje oružanih dejstava,

dakle iz kojih se puca na policiju ili vojsku, dalje smatraju civilnim objektima ili ne?

SVEDOK STEVANović – ODGOVOR: Pa oni se dalje ne mogu smatrati i ne smatraju civilnim objektima, ali i tada policija i vojska nemaju cilj da unište i da razore takav objekat, već imaju cilj da savladaju oružani otpor onih lica koja iz takvih objekata pružaju otpor, odnosno pružaju oružani otpor ili pucaju iz bilo koje vrste oružja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste uočili neke značajne razlike u stepenu oštećenosti objekata od mesta do mesta, pošto ste mnogo putovali po Kosovu i Metohiji u to vreme?

SVEDOK STEVANović – ODGOVOR: Uočio sam izrazito velike razlike u oštećenjima objekata od mesta do mesta kroz koja sam prolazio boraveći na Kosovu. Mogu da navedem kao primer da je najviše oštećenih objekata bilo moguće videti u zoni Suve Reke (Suhareke), u regionu Peći, a da su, na primer, mnoga sela kroz koja sam prošao, bila apsolutno netaknuta. Mogu da navedem kao primer Rogovo (Rogove), između Đakovice i Prizrena, mogu da navedem grad Prizren, grad Uroševac, grad Prištinu, grad Gnjilane, sva sela oko Gnjilana nisu imala skoro nikakva oštećenja u vremenu kada sam ja kroz njih prolazio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Kod Prištine eliminišete oštećenja od NATO bombardovanja ...

SVEDOK STEVANović – ODGOVOR: Naravno. Ovde odgovaram u vezi isključivo sa prethodnim pitanjima.

prevodioci: Molimo vas da pravite pauze između pitanja i odgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite, generale, da li je bilo slučajeva oštećenja i uništavanja objekata infrastrukture?

SVEDOK STEVANović – ODGOVOR: Nikada u borbenim dejstvima, po meni, po mojim saznanjima nije došlo do oštećivanja objekata infrastrukture. Ti objekti u meni nekoliko poznatih slučajeva bili su

oštećeni od strani terorista, ali su brzo nakon toga popravljani, tako da se može reći, ako se misli na struju, na vodu i slično, funkcionisala dosta dobro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su se, vi ste tamo bili na licu mesta, prolazili, gledali, da li su se mogla jasno razlikovati razaranja koja su bila rezultat bombardovanja NATO od razaranja koja su bila rezultat sukoba između naših snaga i UČK?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno da. Možda ne u nekim konkretnim slučajevima, ali je vrlo jasno bilo šta su posledice NATO bombi, a šta nisu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je moguće da je ipak bilo razaranja nekih civilnih objekata od strane naših snaga koji nisu opravdani potrebama antiterorističke borbe?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U skladu sa prethodnim odgovorima, to je moguće kao eksceno postupanje, ali meni nisu poznati takvi slučajevi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Postaviću vam nekoliko pitanja u vezi sa paravojnim grupama i dobrovoljcima. Generale, da li su po vašim saznanjima na Kosovu i Metohiji delovale paravojne formacije, bilo kakva paravojna formacija koja je bila pod nekom kontrolom bilo kakvog organa vlasti?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa paravojne formacije na Kosovu i Metohiji i pod bilo kakvom kontrolom ili komandom bilo kog državnog organa, po svim mojim saznanjima nisu postojale. Moguće je da su postojale van kontrole svih ovih organa kao uniformisane ili neuniformisane kriminalne grupe koje su mogle u nekom konkretnom slučaju da izvrše i neko konkretno krivično delo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali s obzirom na raspored policijskih snaga i vojnih snaga, da li je mogla da postoji nekakva značajnija grupa koju policija i vojska ne bi uočila?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Vrlo je teško da su mogli da

funkcionišu u takvim uslovima. Naravno, kao eksces, kao izuzetno ponašanje, da, ali sasvim sigurno i vojska i policija imali su izričito naređenje da takve grupe ne tolerišu i da takve grupe na Kosovu ne mogu da postoje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da li uopšte znate za delovanje paravojnih formacija tokom ovih ratova iz prethodne decenije na prostoru bivše Jugoslavije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Meni su, naravno, poznate neke paravojne grupe koje su delovale na prostoru bivše Jugoslavije od 1991., 1992. godine pa nadalje i poznato mi je, naravno, da su neki pripadnici tih grupa imali boravište na teritoriji Republike Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su one ikad delovale na teritoriji Republike Srbije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na teritoriji Republike Srbije nisu delovale i svi pripadnici koji su identifikovani kao pripadnici tih grupa su hapšeni i upućivani ... Oduzimano im je oružje, ako je pronađeno i upućivani su ukoliko žele da pripadaju vojsci, da to mogu da učine u regularnoj proceduri, a da li bi postali pripadnici vojske ili ne, to zavisi od procedure i standarda vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad smo otišli u širu temu, znači devedesetih godina. Da li je policija Srbije učestvovala u nekim operacijama sa bilo kojom takvom formacijom...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policija Srbije ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... na prostorima nekadašnje Jugoslavije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policija Srbije nikada i nigde nije učestvovala u zajedničkim operacijama sa bilo kojom paravojnom grupom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakav je bio odnos vlasti Srbije

tokom devedesetih godina prema paravojnim formacijama?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Bio je krajnje negativan i već sam objasnio koje mere su organi preduzimali prema pripadnicima tih grupa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A opet da se vratimo na Kosovo i Metohiju. Generale, da li je moguće da je ... Da li ste uopšte nekad čuli da je neka paravojna formacija na Kosovu i Metohiji postojala? Da li ste ikada dobili neku takvu informaciju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite, generale da li je Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije učestvovalo u naoružavanju bilo koje grupe van svog sastava?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policija Srbije je naoružavala samo pripadnike svog rezervnog sastava izvan, ali i rezervni sastav se uslovno smatra sastavom policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li možete samo na brzinu da nabojite, pošto ste pomenuli devedesete godine, za koje ste razne paravojne formacije saznavali, čuli u toku tih godina? Koje sve?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam čuo za različite formacije u Republici Srpskoj Krajini i u Republici Srpskoj, kao što je, na primer, Srpska dobrovoljačka garda, kao što su Zelene beretke, Crvene beretke, Zbor narodne garde i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To su formacije raznih strana ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Raznih strana koje su pripadale i državnim strukturama ponekad i određenim partijskim organizacijama i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pomenuli ste Crvene beretke. Koje jedinice su nazivane tim imenom, Crvene beretke?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, termin "Crvene beretke" je

bio izrazito popularan i sve jedinice su želele da imaju taj naziv i praktično svaka jedinica koja je po formaciji imala kao odevni predmet beretku crvene boje, često je nazivala samu sebe, a više su ih drugi nazivali, Crvenim beretkama, tako da se može reći da je jedinica koje su koristile ili o kojima su drugi mislili da se tako zovu, bilo više.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta to znači "više"? Na kojim sve prostorima?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa i na prostorima Republike Srpske Krajine i Republike Srbije, takođe, a i Republike Srpske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali na prostorima Republike Srbije ko je nosio crvene beretke?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa meni je poznato da je, na primer, Specijalna antiteroristička jedinica MUP-a Srbije nosila crvene beretke i često su građani ih nazivalo Crvenim beretkama. Neke jedinice iz sastava korpusa Specijalnih snaga Vojske Jugoslavije su, takođe, nosile crvene beretke i građani su ih tako zvali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ovde ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Arkanova garda je, takođe, nosila crvene beretke i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, ovde se pojavljuje kao sporno pitanje datum uspostavljanja ove Jedinice za specijalne operacije MUP-a Srbije, jedne od tih grupacija koje su nosile ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: JSO je takođe nosila crvene beretke ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... crvene beretke...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... i svi su ih zvali Crvenim beretkama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li imate saznanja o

tome kada je osnovana Jedinica za specijalne operacije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa Jedinica za specijalne operacije je, prema mom saznanju, osnovana u proleće 1996. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koja su to vaša saznanja u vezi s tim?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam bio pozvan da prisustvujem svečanosti povodom osnivanja te jedinice i prisustvovao sam toj svečanosti negde u proleće 1996. godine. Nisam siguran koji je to datum.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Znači, vi ste lično prisustvovali svečanosti povodom osnivanja Jedinice za specijalne operacije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to je bilo proleće 1996. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. Bila je kiša, sećam se dobro, a nije bio sneg.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad ćemo preći na neka pitanja koja su ... Preći ćemo po dokumentima koje ovde imamo, a koji se tiču sastanaka na kojima su se iznosili ovi problemi, dakle sastanak, a ne radi se ni o propisima, ni o naredbama, nego o sastancima. Prvo da vas pitam, da li ste prosustvovali raznim sastancima na kojima se iznosila državna politika u vezi sa stanjem na Kosovu i Metohiji, borbi protiv terorizma i kakva je u tom pogledu bila ta državna politika?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prisustvovao sam nekolicini takvih sastanaka, a objasnio sam kakva je bila politika delovanja državnih organa u suzbijanju terorizma.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste prisustvovali sastanku u Štabu Ministarstva unutrašnjih poslova 21. decembra 1998. godine

u Prištini?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Verujem da jesam, ali morao bih da vidim zapisnik, jer nekim sastancima ... Većini sastanaka jesam prisustvovao, ali ne mogu da se setim sastanaka po datumima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ja i ne tražim da se vi sećete sastanaka po datumima, pošto imamo u ovim dokaznim predmetima po tabulatorima ... Dakle, pogledajte tabulator 68 molim vas?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Pronašao sam taj tabulator.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, je li to zapisnik sa sastanka Štaba Ministarstva unutrašnjih poslova sa ministrom unutrašnjih poslova i načelnicima Sekretarijata u Prištini?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, održan je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vidi se da ste i vi prisutni, je l' tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Vidi se da sam i ja prisutan, u prvom stavu iza naslova ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde u trećem se kaže ... Između ostalog ministar kaže: "Složeni uslovi rada iako smo porazili teroriste i oduzeli im oružje". To je bilo posle onoga predavanja svog oružja. Da li iz ovoga porizilazi da nije bio cilj da se ubiju, nego da se razoružaju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno. Cilj je bio da se teroristička organizacija neutrališe, da se likvidira, da ne postoji terorizam, a ne da se pobiju teroristi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Na drugoj strani u drugom pasusu ...

SUDIJA ROBINSON: Gde je taj paragraf, gospodine Miloševiću?

TUŽILAC NAJS: On kaže da je to paragraf broj 3, ali ja to ne mogu tu da pronađem.

SUDIJA ROBINSON: Paragraf 3 je onda na strani 2.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pred kraj, pred kraj.

SUDIJA KVON: Strana 2, kraj komentara ministra Stoiljkovića: "Iako smo mi porazili teroriste i oduzeli im oružje ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li na drugoj strani ovog dokumenta u priginalu na srpskom jeziku, u drugoj rečenici ovog drugog pasusa, piše doslovno: "Glavni zadatak policije je da obezbedi državu i građane od zločinačkih akata i zločinaca"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To ne mogu da nađem odmah. To je drugi stav na drugoj strani?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Drugi pasus na drugoj strani počinje u drugoj rečenici...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, u ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... "Glavni zadatak ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR:... u drugom redu.

prevodioci: Molimo govornike da se ne preklapaju.

SUDIJA ROBINSON: Ovo je sledeća strana, u redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I govori se o preduzimanju bezbednosnih mera, lične zaštite i samoodbrane i tako dalje.

SUDIJA KVON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na petoj strani, moramo da pređemo prilično brzo preko ovoga, gde se navode ocene, zaključci, stavovi, tako je naslovljeno. Piše negde na sredini: "Za svaku aktivnost policija mora imati razlog i povod i da o akciji obaveštavamo misiju OEBS-a (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe)".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mora se postupati ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste to našli?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pročitajte šta piše, znači tu celu alineju ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: "Za svaku aktivnost policija mora imati razlog i povod i da o akcijama obaveštavamo misiju OEBS-a. Mora se postupati u skladu sa zakonom i policijskim pravilima, a ne vojničkim. U akcijama ne sme biti krađe i paljenja. Treba postupati profesionalno i zakonito kao u Kapišnici (Kapishnica), Peći i Glođanima (Gllogjan)". Ovde se upućuje na određene operacije za koje se pretpostavlja da su primer profesionalnosti i zakonitosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ovde naglašava: "Misija nam treba" misli na misiju OEBS-a "bez obzira što je ona njima (teroristima) naklonjena. Oni mora i treba ovde da ostanu"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To piše na početku poslednje alineje na strani 5.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Na sledećoj strani: "Na osnovu iznetog zaključeno je da treba preduzimati sledeće." Šta piše u ovom delu? Ja bih samo nekoliko stvari da pređem ako vi ne možete odmah da nađete ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, na primer, četvrta alineja otpozadi kaže: "Oružje koristiti samo u samoodbrani i srazmerno jačini napada". To je jedna rečenica koju sam već ranije rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste to pominjali. Ovde to imate u dokumentu. Međutim, pre toga se kaže: “Da bi se koristilo teže oružje i oružje većeg kalibra, treba da budemo izazvani i napadnuti takođe teškim oružjem. U vozilima ne možemo nositi teško oružje i opremu”.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je u skladu sa sporazumom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A onda kaže: “Policija treba da postupa i da se ponaša kao da radimo u Beogradu”.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC NAJS: Bilo bi mi drago kada bi optuženi priznao da ne samo ja nego i Pretresno veće mora da bude u stanju da prati te dokumente. Nema puno smisla kada se ovako trkamo kroz dokumente.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ja sam vam to već ranije spomenuo. Izvođenje dokaza nije privatni dijalog između vas i svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam shvatio da vi imate prevod ovog dokumenta, gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Imamo ga, ali procedura od vas traži da identifikujete pasus koji čitate i da ne počnete čitati sve dok Pretresno veće nije pronašlo taj pasus u dokumentu, kako bismo mi to mogli da pratimo. Ne samo da je to stvar pristojnosti, nego sigurno ima uticaj i na efikasnost ovog postupka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam imao utisak da vi možete da pratite, jer sam identifikovao podnaslov: “Na osnovu iznetog je zaključeno da treba preduzeti sledeće”. To je na samom kraju dokumenta, poslednji podnaslov. E sad, ispod tog podnaslova su u alinejama dati stavovi i ja bih mogao sve da ih čitam, ali da ih ne bi čitao sve, citi-

rao sam na kraju, šestu ... Sedmu alineju da bi se ... Sedmu alineju ...
 Piše: "Da bi se koristilo teže oružje i oružje većeg kalibra, treba da
 budemo izazvani i napadnuti takođe teškim oružjem. U vozilima ne
 možemo nositi teško oružje i opremu". Da li ste to našli?

SUDIJA ROBINSON: Da. Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Sledeća alineja koju sam citirao glasi:
 "Policija treba da postupa i da se ponaša kao da radimo u
 Beogradu". A onda četiri ili pet alineja niže, jedan samo red ima,
 posebna alineja: "Oružje koristiti samo u samoodbrani i srazmerno
 jačini napada". Dakle, to sam hteo da citiram. Nadam se da ste
 pronašli?

SUDIJA ROBINSON: Da. Pronašli smo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li je u skladu sa
 ovakvim uputstvima se policija i ponašala?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je imalo za cilj da se poli-
 cija ponaša u skladu sa ovim uputstvom, a svi rukovodioci su imali
 nalog da dosledno sprovode sve zaključke sa ovakvih sastanaka.
 Prema tome, policija se ponašala u skladu sa zaključcima iz ovih
 zapisnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, u tabulator 69
 nalazi se zapisnik sa sastanka od 17. februara 1999. godine u Prištini.
 Da li ste prosustvovali tom sastanku u Štabu MUP-a?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam, vidi se iz prvog stava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li se vidi ko je sve pris-
 ustvovao i o čemu se razgovaralo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Napisan je popis prisutnih
 članova, a razmatrano je stanje bezbednosti i naredni zadaci, što se
 vidi u prvom stavu, posle vremena početka sastanka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sada, pogledajte samo ... Da pređemo brzo preko ovoga ... Na drugoj strani poslednji pasus koji počinje rečima: "Ministar Vlajko Stoilković". Nadam se, gospodine Robinson, da lako možete da to identifikujete. Na drugoj strani pasus počinje rečima "Ministar Vlajko Stoilković". Preskočiću ovaj deo gore, a onda citiram od sredine pasusa: "Konstatovao je da je osnovni problem na Kosovu terorizam i separatizam jednog broja lica šiptarske nacionalne manjine". Da li tu ministar pravi jasnu distinkciju u odnosu na Albance i separatiste i teroriste?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To sam objasnio da se uvek insistiralo na pravljenju jasne razlike između terorista i ostalih građana Republike Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dalje, dalje piše: "Ocenio je da je od dolaska Kosovske verifikacione misije OEBS-a (OSCE Kosovo Verification Mission) povećan broj terorističkih napada i provokacija ali ne sa težim posledicama". Da li to piše?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Piše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda on kaže, pošto je on i član Vlade i ministar unutrašnjih poslova: "Država Srbija će sve učiniti da se problemi na Kosovu rešavaju mirnim putem i političkim sredstvima. Kosovo će biti multinacionalno, ali u okviru sadašnjeg ustavnog i pravnog sistema Srbije i SRJ".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako piše tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda na sledećoj strani govori ... Govori se o ovom, pošto je to datum, kao što se vidi ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: 17. februar ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... 17. februar, dakle pred agresiju, vrlo blizu, on govori sasvim direktno o zadacima policije: "Da se očisti teritorija od terorista", dakle govori o teroristima, a onda sledeća alineja, to se odnosi na prikupljanje podataka: "Da se eliminiše dezinformacija i propaganda", sledeća govori o

zadacima održavanja javnog reda i mira, zaštita lične i imovinske sigurnosti i borba protiv terorizma i kriminala. Da li to možete da nađete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. To su zaključci o narednim zadacima, jer je cilj sastanka bio da se analizira stanje bezbednosti i da se utvrde zadaci za naredni period.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. "RPO", podsetite me šta je to ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To su "rezervna policijska odeljenja".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rezervna policijska odeljenja: "Ukazati rezervnim policijskim odelenjima i građanima da po svaku cenu izbegnu građanski rat".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Ako dođe do sukoba, da se ne ubijaju žene i deca, već agresor".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je poruka rezervnim policijskim odelenjima koja su imala zadatak da štite naseljena mesta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... jer se pretpostavljalo da može doći do tih međusobno ... Međukomšijskih sukoba i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa onda dalje nekoliko alineja, kaže: "Obazrivo postupati i angažovati dobrovoljce i njihovo angažovanje vezivati preko rezervnog sastava kad mi to ocenimo za potrebno". Znači, tu isključuje svaku samovolju. I pred kraj pretposlednje ...

SUDIJA BONOMI: Ja bih hteo da pitam, šta se ovde misli pod "dobrovoljac".

SVEDOK STEVANOVIĆ: Mogu da odgovorim gospodine sudija?

SUDIJA BONOMI: Da, da.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Dakle, postoje građani koji prosto izražavaju želju da postanu pripadnici vojske ili policije, pogotovu u takvim situacijama kada se očekuju nekakvi problemi kao što je agresija i tako dalje. I mi smo, zaista, imali takvih lica koji su često dolazili u policijsku stanicu i izražavali želju da postanu pripadnici policije. Naravno i kod vojske i kod policije postoji procedura i postoje kriterijumu za prijem u rezervni sastav. I sama činjenica da neko želi ne znači da će biti primljen u rezervni sastav.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SUDIJA BONOMI: Da li je to bila specifična karakteristika vremena u kom je održan taj sastanak?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Uvek je bilo takvih lica ...

prevodioci: Mikrofon za svedoka molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mikrofon nije bio uključen.

SVEDOK STEVANOVIĆ : Uvek je bilo takvih interesovanja i takvih osoba koje su želele da dođu u policiju, čak i sada, ali, naravno, veliki broj njih ne ispunjava uslove i ne bude primljen. Čak, može se reći, veći broj.

SUDIJA BONOMI: Nisam to uopšte shvatio: ili vas prime u policiju ili vas ne prime, a pogotovo u vreme kada je sve dobro uređeno u društvu. Ako hoćeš da postaneš policajac, onda postaneš policajac. Zašto se onda ovde govori o pažljivom postupanju sa dobrovoljcima i zašto je to spomenuto u kontekstu tog sastanka?

SVEDOK STEVANOVIĆ: To je, gospodine sudija, pomenuto zbog činjenice da takva lica mogu biti i sumnjiva i da se ne desi da se primi neko sumnjivo lice koje bi moglo da postupa na način koji odudara od policijske etike, a očigledno da je bilo takvih interesovanja čim se na ovom sastanku ukazuje na to, a meni je takođe poznato da ih je bilo. Čak su dolazili i iz inostranstva.

SUDIJA BONOMI: Ono šta ja želim da saznam da li je to nešto što se posebno dešavalo u to vreme zbog pretnje NATO pakta ili vi kažete da to nije bilo ništa neobično, da se to uvek dešavalo? Meni je to, naime, vrlo neobičan komentar, to što tu stoji u kontekstu tog sastanka, osim ukoliko to nije bila posledica tih vremena.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Možda nisam bio dovoljno jasan ili možda nisam dovoljno jasno preveden? Dakle, to je činjenica koja se pojavljuje uvek. Naravno da je neposredno pred rat i pred ove događaje bio povećan broj takvih lica i povećan broj interesovanja lica da postanu pripadnici policije, da bi pomogli državi u odbrani od agresije.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

SUDIJA KVON: Generale, pre nego što odemo na pauzu, imam jedno kratko pitanje. Kad se govori o predstojećim zadacima, imamo jedan pasus koji kaže: "Moramo da pokrenemo planove i iskoristiti vreme da se teritorija očisti od terorista". Da li je to čišćenje "asanacija", na vašem jeziku?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa naravno da nije. Asanacija je čišćenje teritorije od ljudskih i životinjskih leševa, pored ostalog. A čišćenje teritorije od terorista, misli se na antiterorističko delovanje policije i vojske, kako bi se terorističke grupe razbile, neutralisale, pohapsile i slično.

SUDIJA KVON: Kako se onda na vašem jeziku kaže to "čišćenje"?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa bukvalno tako kako je prevedeno. Kod nas se kaže "čišćenje teritorije od terorista, od terorizma, od terorističkih grupa". To je složeniji pojam. Obuhvata pronalaženje, hapšenje, privođenje i tako dalje.

SUDIJA KVON: Molim prevodioce da mi pomognu. Što je tačno reč koja se nalazi u originalu za "*mopping up*" (čišćenje) na engleskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ne pratim ovaj prevod na transkriptu, ali ako pitate za reč "čišćenje", najuobičajenija reč na engleskom je "*cleaning*" (čišćenje).

SUDIJA ROBINSON: Ja ću prevodioce da uputim na petu stranicu. Tu stranicu gleda sudija Kvon (Kwon), kraj prvog paragrafa, pretposlednja rečenica kaže: "U slučaju napada za dva ili tri dana, treba da aktiviramo naše planove i da u tom vremenu očistimo teritoriju od terorista."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa to je, gospodine Robinson, upravo ono šta sam ja citirao. Ja, doduše, ne znam, nisam pratio na transkriptu, ali ja sam upravo citirao tu rečenicu kad sam postavljao pitanje generalu.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja ne mogu, na žalost, da nađem taj deo teksta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To vam je generale, sad ću da kažem, jer ovde nisu ... Treća strana...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, mislim da ćemo svi mi ovde na kraju ovog predmeta da progovorimo BHS. Sad je vreme za pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možete da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Izvinjavam se, gospodine Robinson. Naime, skrenuli su mi pažnju da koristim ovaj mikrofona na levoj strani, međutim u njemu je stalno neki šum, pa moram da se vratim na ovaj drugi mikrofona. Nadam se da me čujete.

SUDIJA ROBINSON: Koliko sam ja shvatio, ovaj mikrofona koji je sada uključen je mikrofona koji trebate da koristite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Rečeno mi je bilo ... A ovaj ovde, dobro.

SUDIJA ROBINSON: To je s vaše desne, ne, s vaše leve strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale ... Naime, gospodine Robinson, vi ste imali neka pitanja u vezi s ovim šta je citirano u tabulatoru 69. Jeste li vi završili s tim da ja idem dalje.

SUDIJA ROBINSON: Da. Da, izvolite. Hvala što ste pitali. Jeste li završili sa tabulatorom 69?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam bio završio pre nego što ste vi postavili pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Sudija Bonomi ima još neka pitanja.

SUDIJA BONOMI: Imam još jedno pitanje. U jednom od potparagrafa se navode zadaci koje treba da se preduzmu: "Disciplina, ponašanje i izgled policije da se podigne na visoki nivo i da se iz upotrebe izbace 'Rambo' kape i marame". Da li je nošenje takve vrste odeće bio problem?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Gospodine sudija, pojavljivali su se slučajevi takvog nošenja odeće, a ceo štab i svi rukovodioci su se borili da

se tako nešto ne desi.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li ste prisustvovali sastanku 4. aprila u štabu. Zapisnik je u tabulatoru 70?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, vidi se da jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li se ovde vidi da referišu svi redom načelnici sekretarijata?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to se vidi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prvo referiše načelnik Sekretarijata u Prištini ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa u Kosovskoj Mitrovici ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo par stvari. Da vidimo šta kaže u drugoj ovoj zvezdici posle početka, u trećem redu, u stvari, gde se navodi ovo šta on govori: "Preduzete su mere na planu suzbijanja terorizma i vršenja krivičnih dela".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Privedeno 35 lica". To "privedeno" znači uhapšeno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Od čega tri policajca i četiri pripadnika rezervnog sastava". Dole, pred kraj strane, načelnik Sekretarijata iz Peći govori: "Uhapšeno 11 lica zbog vršenja krivičnih dela. Oduzeto 25 vozila". Verovatno onih koji su se smatrali ukradenim.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Načelnik Sekretarijata u Đakovici kaže da je zbog vršenja krivičnih dela uhapšeno 38 lica.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u Prizrenu 19 lica.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Načelnik Sekretarijata u Uroševcu govori da je uhapšeno 58 lica i osam dobrovoljaca.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U Gnjilanu uhapšena 34 lica i bio problem sa dobrovoljcima u Žegri.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to su oni izvršioc i onog krivičnog dela, ali pojam "dobrovoljci" se ovde možda koristi na pogrešan način.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U kom smislu na pogrešan?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa u smislu da su oni pripadnici vojske. Moguće samo da su došli dobrovoljno u vojsku, ali nisu delovali kao dobrovoljci van vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Onda kaže: "Iselilo se 50.000 lica. Sa područja Vranja je vraćemo 15.000 lica". I sada, pod tačkom 2, gde kaže: "Naredni zadaci". Da li ovo sad govori na kraju rukovodilac štaba, general Lukić?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta on kaže na samom početku: "Ministarstvo unutrašnjih poslova i u ratu izvršava sve poslove kao i u miru". Nadam se da ste našli to? "A prema izvršiocima krivičnih dela odnos isti kao i u miru, bez obzira na pripadnost, a sudovi će u toku dana dobiti instrukcije o daljem radu".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa onda četvrta odozdo ova zvezdica: "Prema paravojnim jedinicama preduzimati rigorozne mere".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tada uočena bilo kakva ili je ovo jedna generalna, jedan generalni stav koji zauzima štab?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je generalni stav koji je uvek bio prisutan zbog loših saznanja, iskustava iz prethodnih ratova sa takvim grupacijama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na poslednjoj strani se vi pominjete. Piše: "Obrad Stevanović, pomoćnik ministra".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I sada, uz ove druge zadatke o kojima govorite, vi kažete: "Zaštitu", to je šesta odozgo zvezdica "Zaštitu civila vršiti u svakom trenutku".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

SUDIJA ROBINSON: Generale, dozvolite mi da se vratimo na ovo gde se kaže: "Prema paravojnim jedinicama preduzimati rigorozne mere". Vi ste rekli da je to bilo potrebno zbog prethodnih iskustava. Možete li to da mi objasnite? Kakva su to tačno bila iskustva sa paravojnim jedinicama od ranije?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Pa pretpostavljalo se da paravojne jedinice van teritorije Republike Srbije, koje nisu pod kontrolom nadležnih vojnih ili policijskih organa, mogu da budu oni izvršioци krivičnih dela koja su najteža. Tako se pretpostavljalo. Nismo imali konkretne podatke o tome, ali to je bilo uverenje. Cilj je bio, naravno, da se svi

stave pod kontrolu ili vojske ili policije.

SUDIJA ROBINSON: Da li to onda znači da to nije bilo zasnovano na nekim konkretnim iskustvima, jer ja sam mislio da ste vi rekli da su te mere bile nužne zbog prethodnih iskustava koja ste imali sa paravojnim jedinicama u prethodnim ratovima?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Da, ali mogu da navedem čak i ...

SUDIJA KVON: Ne, generale. Ja ću da citiram šta ste rekli. Rekli ste: "To je uvek bilo jasno rečeno zbog loših iskustva iz prethodnih ratova sa takvim grupama". Vi ste to rekli.

SVEDOK STEVANOVIĆ: To je tačno. Ako mogu i da objasnim, da budem potpuno tačan i konkretan? Dakle, utisak o takvim grupama smo imali načelno i uopšteno, ali ja ću da navedem i konkretne događaje. Dakle, paravojne grupe iz Republike Srpske tokom 1992. i 1993. godine izvršile su one poznate prepade na autobus u mestu Mioče kod Rudog i oteli oko 17 ili 18 civila kojima se kasnije gubi svaki trag. Paravojne grupe su, takođe, izvršile prepad na voz, jugoslovenski voz Beograd – Bar u mestu Štrpce, koje se sticajem okolnosti nalazi na teritoriji Republike Srpske, i učinile sličnu otmicu civila kojih do danas, koliko je meni poznato, nisu pronađeni, i još nekoliko sličnih događaja bih mogao da citiram, ali bi mi trebalo vreme da se setim.

SUDIJA ROBINSON: A koje su bile karakteristike paravojne jedinice? Kako biste vi definisali paravojnu jedinicu? Možete li da nam kažete kakve su osobine takve jedinice?

SVEDOK STEVANOVIĆ: To je, takođe, bio jedan od problema. Dakle, postavlja se pitanje šta se smatra pod tim pojmom. I odmah na početku mogu da kažem da smo mi pod tim pojmom smatrali neregularne grupe koje su imale vojna obeležja, ali nisu bile pod zvaničnom komandom vojske ili policije u odgovarajućoj državi. Naravno, bili smo svesni da se tim pojmom mogu označavati i neke

regularne strukture, kao što je, na primer, policija. U nekoj stranoj terminologiji ili u literaturi, čak regularna policija se naziva paravojnom strukturom. Ja sam to negde čitao. Ali, naše tumačenje tog pojma je, dakle, grupe koje su nosile uniformu i oružje, a bile su van kontrole vojnih organa, odnosno van vojne komande ili, eventualno, policijske komande.

SUDIJA ROBINSON: Rekli ste da su imali vojne oznake. Kako su došli do tih oznaka?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Mislim da je pogrešno prevedeno. Rekao sam vojne uniforme i vojno naoružanje, a moguće je da su imali i vojne oznake i neke od oznaka. Naravno, ja ne mogu da se setim u ovom trenutku bilo koje od takvih oznaka, jer nisam neposredno video osobu za koju bih rekao da pripada paravojnoj grupi u uniformi i sa opremom.

SUDIJA ROBINSON: Ako jesu imali vojne oznake, kako su došli do tih vojnih oznaka?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Zависи na koje vojne oznake mislimo. Dakle, imali su oznake. Nisam rekao da su imali oznake bilo koje vojske. Svaka paravojna grupa sama sebe nazove nekakvim nazivom i sama napravi za sebe nekakve oznake. Ali, ponavljam, ja nisam imao priliku da vidim za sebe nijedan takav slučaj, jer ako bi imali oznake vojske, onda bi pripadale vojsci i ne bi bile paravojne. Najverovatnije da bi tako bilo. Ne verujem da bi neka vojska dozvolila da paravojna grupa nosi njene oznake. Mada su moguće zloupotrebe te vrste.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Stevanoviću, dva primera koja ste vi dali, koja se odnose na Republiku Srpsku, da li su to bili primeri srpskih paravojnih grupa?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Da.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, dakle, prešli smo preko ovoga. General Lukić kaže: "MUP i u ratu izvršava sve poslove kao i u miru. Prema izvršiocima krivičnih dela isti odnos kao u miru, bez obzira na pripadnost" i ovo šta vi kažete: "Zaštitu civila vršiti u svakom trenutku".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Ja malo teže pratim, izvinjavam se, ovaj zapisnik, jer sam ih video tek sada. Očigledno da su dostavljeni preko Tužilaštva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, pošto imaju gore broj, oznaku, ovaj, ERN broj ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako da nisam imao priliku da ih pročitam pre ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali to nesumnjivo prepoznajete kao sastanak na kome ste prisustvovali ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... to, pretpostavljam, nije sporno.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, verujem da je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li ste prisustvovali sastanku u štabu 7. maja u Prištini? Zapisnik se nalazi u tabulatoru 71. On isto ima ovaj ERN broj ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam prisustvovao. To se vidi i sa prve strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde je ... Ovde se vidi da je na sastanku učestvovao i potpredsednik savezne Vlade, piše u prvom redu, "gospodin Šainović Nikola".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Vidi se, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ovde je napravljeno dosta citata

iz onoga šta je on na tom sastanku govorio. Ja ću vam skrenuti pažnju samo na nekoliko. Naime, ovo što počinje: "Gospodin Nikola Šainović je rekao", pa onda šesti pasus, nadam se da možete to da nađete? "Osim uništavanja takozvane OVK i terorista, glavni zadatak antiterorističkih dejstava biće obezbeđenje mira na Kosovu i Metohiji".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to sam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "To mora da osete, kako naši građani, tako i ceo svet".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. To se nalazi u ovom četvrtom stavu pri kraju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I on govori: "Funkcionisanje civilne vlasti se ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, već sam vas upozorio na to da ne treba da nastavite sve dok Pretresno veće ne nađe taj pasus.

TUŽILAC NAJS: To je na strani 4.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS: Na polovini stranice.

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite, nastavite sada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dalje, pred kraj ovog paragrafa govori: "Ostvarivanje stabilnog javnog reda i mira, bezbednost građana i imovine mora Ministarstvo unutrašnjih poslova da obezbedi, jer na Srbe ne sme da padne ljaga da Srbi pale, da Srbi pljačkaju i junače se po usamljenim i napuštenim selima. Sve lopove hapsiti".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je taj kraj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: “Treba”, da “Treba ostvariti zdravstvenu ...

SUDIJA ROBINSON: To je na početku pete stranice, na engleskoj verziji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. Da li je tu, vi ste bili na tom sastanku ... “Treba ostvarivati zdravstvenu zaštitu, dostavljati hranu i lekove stanovništvu koje je zbog bombardovanja i terorističkih akcija napustilo svoje domove”.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda ... Neću sad ovo posebno da citiram, ali on govori o tome: “S prvim danom bombardovanja rukovodioci UČK na čelu sa Hašimom Tačijem (Hashim Thaqi) dali su znak teroristima za opšti napad na državne objekte” i tako dalje. “Veliki broj terorističkih napada u gradovima, žrtve”. I onda želim da citiram sledeći citat, kaže: “Uređenje albanske populacije u selima i mestima gde žive sprovesti preko prijave prebivališta. Na uređenju života počiva lojalnost Albanaca prema državi. Cilj uređenja albanske populacije da se povratkom izbeglica mogu vratiti na prethodno uređeno stanje populacije koja je već izvršila urednu prijavu prebivališta. Tražiti od Albanaca da u svakom selu osnuju jedno telo ili mesnu zajednicu i da se organizuje lokalna vlast sa lokalnom policijom u sivim uniformama, koja će održavati i red i mir. Formirati evidenciju o tome koliko je naseljenih mesta uređeno, a koliko nije i kada će biti”.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je sve u skladu sa onom depešom o akciji prijave boravišta građana tamo gde su se privremeno raselili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda dalje, da ne čitam sve, tri pasusa niže kaže: “Organizovati mešovite i zajedničke patrole za kontrolu svih uniformisanih i motorizovanih lica i svako uniformisano lice mora da odgovara za krađe, jer sa uniformom on ne bruka samo sebe, već bruka i državu”.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Objektivna odgovornost političkog rukovodstva je velika i ona se ceni i po tome da se kaže ako se određeni posao ne može izvršiti, iz kojih razloga, a ne da se ...

pevodioci: Molimo da čitate sporije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ovde suštinu predstavlja insistiranje na redu, zakonitosti, odgovornosti za izvršavanje svih zadataka?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ova stav potvrđuje moje prethodne iskaze o insistiranju državnog i policijskog vrha da se zakonitost u svemu dosledno poštuje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Preskočiću sada najveći deo ovih pojedinih diskusija, mada one zaslužuju, nesumnjivo, da se citiraju, ali mi nemamo vremena. Samo ću se zadržati na zaključcima rukovodioca štaba, general-majora Sretena Lukića koji kaže da je istakao sledeće, kaže: "Kada se radi o predmetima i slučajevima predmetima sa teškim posledicama, mora biti odrađeno na način koji je ...

SUDIJA ROBINSON: Gde se to nalazi, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Na početku ovog dela gde se kaže šta govori rukovodilac štaba general Sreten Lukić, na kraju sastanka. Pretpostavljam da se po tome može prepoznati. To je treća strana otpozadi na srpskom tekstu.

SUDIJA ROBINSON: Da, da. Nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Kada se radi o predmetima i slučajevima sa teškim posledicama, mora biti odrađeno na način koji je primeren ovim uslovima, bez obzira da li su delo izvršili teroristi

ili su lica stradala u borbenim dejstvima vojske i pripadnika MUP-a sa teroristima ili su posledica od NATO bombardovanja ili, pak, čista ubistva po krivičnom zakonu i slično”.

SUDIJA ROBINSON: Prevodioci ne mogu da nađu taj pasus. Mi gledamo na pasus koji počinje: “U svojoj završnoj reči, rukovodilac Štaba general-major Sreten Lukić je rekao ...” Da li odatle čitate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da, “Rukovodilac štaba Sreten Lukić je rekao” i onda dalje čitam ovako kako ovde piše. Sledeća reč je ova koju čitam: “Kada se radi o predmetima i slučajevima sa teškim posledicama”. Da li je i kod vas to isto tako prevedeno?

SUDIJA ROBINSON: Da, da. Našli smo. Našli smo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, on govori bez obzira da li se radi o teroristima, posledicama NATO bombardovanja ili pak čistim ubistvima po krivičnom zakonu i naglašava: “Mali je broj od 27 krivičnih dela ubistva, jer ima podataka da je izvršen veći broj uviđaja i da ima veći broj prijava za ova dela”. Da li se ovde nastoji, dakle, da se sva dela pronađu, odnosno postupi u skladu sa zakonom?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovde se jasno ukazuje da ovaj broj od 27, kvalifikovan kao mali broj i insistira se da se sve van toga, takođe, evidentira i da se po njemu postupi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda general Lukić kaže: “Kod slučaja paljevine i ubistava ne treba čekati, već lica uz krivičnu prijavu odmah predavati nadležnom sudiji i tražiti da se odmah izrekne kazna. Sa problemima ove vrste neki još nisu raščistili. Posebno napominjem Kosovo Polje i Podujevo (Podujeve), odnosno Prizren i Đakovicu, dok je Gnjilane po svoj prilici rešilo određene problema. Na osnovu svega napred navedenog, jasno je rečeno i određeno da ne sme biti promašaja ni kod jednog predmeta i nema pardona ni prema kome”. Ovo “pardona” je pod navodnici-

ma jer upotrebljava u tom smislu da se ne može ni prema kome ...
Opraštati.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, ovde vi govorite, generale. Da li je ovo, otprilike, sadržina onoga što ste vi rekli?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam ovo pročitao sad dok sam čekao i mislim da je to otprilike ono šta sam ja rekao tada, mada je to davno bilo i ne mogu da se setim detalja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete pod prvom tačkom: "Suzbijanje vršenja krivičnih dela, naročito onih sa karakteristikama nasilja, anarhije, je prioritet policije, jer za svaki obijen izlog i za svako ubistvo, biće odgovorni organi unutrašnjih poslova".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda govorite o antiterorističkim akcijama, uređenju bojišta, asanaciji terena. To treba lokalne vlasti, lokalna policija ... I odbrana od kopnene agresije. Vi ovde insistirate da se na kraju, pred kraj ovog vašeg izlaganja, da se "formiraju supervizijske kontrole sa posebnim ovlašćenjima tako da iste mogu preduzeti najkonkretnije mere na kontroli ponašanja policije." Znači kontrola ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Kontrole.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... u samoj policiji. To je sastanak koji je održan 7. maja. Dakle, u najtežim uslovima, da li se ovde insistira na zakonitosti i ponašanu policije onako kako je to pretpostavljeno da ona mora da se ponaša?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To se po mom mišljenju jasno vidi iz ovih citiranih delova ovog zapisnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li ste prisustvovali sastanku Štaba MUP-a 11. maja koji je nalazi u tabulatoru 72?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je dnevni red? Samo da ukažem na par stvari. Znači: "Zadaci u odbrani zemlje i antiterorističkoj borbi i uspostavljanju opšte bezbednosti na Kosovu i Metohiji", a onda drugo, između ostalog: "Preduzete mere na suzbijanju vršenja krivičnih dela i održavanju javnog reda i mira u uslovi- ma ratnog stanja". Ovde, takođe, referišu ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovde referišu komandanti odreda Posebnih jedinica policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde, na strani, pošto ove strane nisu obeležene, ali ja mogu da koristim ovaj ERN broj ... Obeležene su samo nije dobar ovaj, nije dobra ova fotokopija ... ERN broj K0497277 gde se vi pominjete. Je li ovo, otprilike, ono šta ste vi gov- orili? Da li, da li vidite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa pronašao sam sad ali, imam jednu senku preko ovoga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kod mene je ta ista senka. To je verovatno u službi gospodina Najsa nešto bilo zalepljeno odozgo, tako da se jedan delić teksta ne vidi. Ali, evo, ići ćemo na sledeću. Pod tačkom 2, vi kažete: "Kriminalitet je dobio posebno", ne razumem "posebno tretiran na sastanku sa načelnicima SUP-ova.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: "Kriminalitet je bio", verovat- no.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Bio", da, da "pri čemu je rečeno da se za svaki slučaj mora formirati predmet, spisi, akti, dokumenta. Zabranjen je privatni rat i to treba suzbiti odmah, jer treba čuvati ugled policije i ne može se dozvoliti da civili imaju strah od redovne policije".

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Posebno treba sprečiti pljačke, paljenje kuća i imovine" i vi posebno ukazujete na zakonost i odgovornost u pravilnom izvršavanju poslova. U tački 3, u drugom

delu, kažete: "Pored toga mora se obezbediti zakonito postupanje prema svim građanima, a sa vojno sposobnim muškarcima radiće se posebno uz vršenje potrebnih provera i preduzimnje odgovarajućih mera.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, mi nismo pronašli tu stranicu. Koja je to stranica?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To je pretposlednja stranica srpskog teksta koji ukupno ima sedam strana i ovde upravo govori general Stevanović.

SUDIJA ROBINSON: Trebalo je to ranije da kažete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam bio u uverenju da sam to rekao i mislim da jesam.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Imate u tački 3 "Iseljavanje civila maksimalno sprečavati", a onda se dalje ne vidi kraj teksta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A posle toga kažete da: "Pored toga mora se obezbediti zakonito postupanje prema svim građanima" i tako dalje. To sam već citirao.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: I onda su dalje neka organizaciono-personalna pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na kraju samo da ukažem na ovo, pošto se gospodin Bonomi posebno interesovao oko toga vezano za paravojne formacije. General Lukić naglašava u poslednjem, u poslednjem pasusu ovog zapisnika: "Zabraniti nošenje uniforme svim licima koja nisu pripadnici policije sa statusom 'P'". Šta je to status "P"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To su "uniformisani pripadnici policije".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: “I koji ne pripadaju rezervnom sastavu policije za vreme dok su mobilisani”. Dakle, kako je bilo moguće, generale, da ipak postoje ljudi koji ipak nose uniforme, a nisu u ... A nemaju status policajca?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja samo pretpostavljam da su takve grupe mogle da postoje, jer su uslovi na Kosovu i Metohiji u toku rata bili dosta složeni i teško je bilo ostvariti kontrolu baš nad svakim delom teritorije i u svakom konkretnom mestu. A nisam rekao da su postojali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To je bio tabulator 72, pretpostavljam?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su zaključci sa tog sastanka od 7. i 11. maja i sa ostalih sastanaka, dostavljani jedinicama policije na primenu, na terenu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Zaključci sa svih ovih sastanaka, po mom dobrom znanju, dostavljani su jedinicama na postupanje po njima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ovde u tabulatoru 73 zapisnik sa sastanka, odnosno zaključci, jer kaže se: “Na sastancima održanim 7. i 11. maja”, u tabulatoru 73 to piše?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je popis zaključaka sa ova prethodno analizirana dva sastanka od 7. i od 11. maja 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To je 11. maj i tu se pod tačkom 1 kaže: “Kompletan rukovodeći sastav upoznati sa tekstem saopštenja sa sastanka kod predsednika SRJ” i tako dalje. Taj smo tekst saopštenja gledali.

SUDIJA ROBINSON: Već smo to pokrili. Molim vas da pređete na drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ja sam dobio od službe gospodina Najsa kopiju vašeg rokovnika, gde ste vi vodili svoje zabeleške. Želim da vam postavim samo nekoliko pitanja u vezi sa tim zabeleškama. Da li se i u kojoj meri u tim zabeleškama može videti zalaganje za zaštitu civila i jednak tretman svih građana?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U mom originalnom tekstu rokovnika to se svakako može vrlo jasno prepoznati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se u tom vašem ... Znači, to je vaš privatni rokovnik, gde vi zabeležite svojom rukom šta treba da se podsetite ili nešto šta je karakteristično. Da li se tu može videti da se nastoji na sprečavanju svih krivičnih dela?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To se svakako može videti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se može videti da je izraženo zalaganje za gonjenje izvršilaca krivilnih dela?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Ali ja nemam priliku da to propratim sve, jer taj rokovnik nisam imao, obzirom ... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća) ...*

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, možemo li sada da pređemo na privatnu sednicu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, mislim da gospodin Najs mora da objasni zašto bismo sada morali da idemo na privatnu sednicu?

TUŽILAC NAJS: Razlog je zbog predmeta koji se nalazi u podnesku i koji je već bio pred Pretresnim većem, ali ga je i optuženi imao, kao i amikusi. Sadržaj je veoma uznemiravajući i ne bismo trebali ovim stvarima da se bavimo na ovaj način. Takođe ću da pitam da li je sve što je bilo rečeno o ovom dnevniku, a što se odnosi na nekoliko poslednjih pitanja, izbrisano. Molim vas da pređemo na privatnu sednicu.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Ovo je pitanje jednog podneska Tužilaštva i mi smo rekli da kada dođe do toga da ćemo time da se pozabavimo, ali ćemo time da se pozabavimo na privatnoj sednici, a onda će tužilac da objasni svoj stav.

(privatna sednica)

SVEDOK STEVANOVIĆ: Časni Sude, ako mi dozvolite bar jednu rečenicu da kažem. A imam bezbednosni razlog sopstveni da to kažem.

SUDIJA ROBINSON: Sada smo na otvorenoj sednici. Da li da se vratimo na privatnu sednicu?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Nemamo ništa protiv da sve što kažem, kažem na otvorenoj sednici. Naprotiv, imam, imam interes da sve što pričamo bude na javnoj sednici, a prihvatam da ne pominjem nijedno ime, jer to za mene nije važno, ali bih vas molio da kažem bar dve rečenice ...

SUDIJA ROBINSON: To je upravo ono ... Ne, bojim se da za to moramo da budemo na privatnoj sednici. Idemo ponovo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

SUDIJA ROBINSON: Nastavljamo sa radom sutra ujutru u 9.00. Ne u 9.00? Da, vidim. Sutra nastavljamo u 14.15.